

La premsa a Lloret de Mar (1885-2014)

JOAN DOMÈNECH MONER

Historiador

Versió escrita de la intervenció de l'autor en la VII Trobada d'entitats de cultura i patrimoni de la Selva (Blanes, 28 de juny de 2014), amb motiu de la presentació de resultats de la Beca de Recerca La Selva 2013.

Quaderns de la Selva, 26 (2014)

121-155



La primera persona que es va interessar per investigar el tema de la premsa a Lloret de Mar va ser Joaquim Ciuró Gabarró els anys seixanta del segle passat.¹ Segons ell, l'ambient propici per a l'aparició de la primera publicació lloretenca es donà en el darrer quart del segle XIX quan a Lloret van tenir la seva influència una sèrie de persones inquietes, alguna de les quals exercia la corresponsalia de l'Associació Literària de Girona, que en l'ambient cultural de la capital de l'Onyar pesava molt. El fundador d'aquesta institució gironina era Joaquim Botet i Sisó, germà, precisament, d'un dels dos farmacèutics que, llavors, exercien a la nostra vila i que era conegut com "el senyor Enric". Enric Botet i Sisó –els Botet eren, d'altra banda, oriünds de Lloret– era col·leccionista, li agradava fer versos, organitzava vetllades i tertúlies i, doncs, aquest personatge i altres estaven en la línia del moviment renovador que l'Associació Literària promovia a Girona. Aquestes coincidències van portar a un incipient desvetllament cultural a la localitat i fou l'impuls d'una colla de patricis, com els senyors Francesc Llobet i Parés, Antoni Sala i Vilallonga, Joan Sala i Fàbregas, Narcís Zaragoza i Ametller (el cognom, documentat Saragossa en els pergamins antics, ja s'havia castellanitzat) i Domènec Vilà Cabañas, que conduí a l'aparició de *El Lloretense*, "periódico científico, literario y de intereses generales", dirigit per l'oficial de telègrafs, cap de l'oficina de Lloret, Eduard Sainz Noguera.

Els inicis de la premsa a Lloret a les darreries del segle XIX

El Lloretense (1885-1886)

Com posa de manifest el subtítol de la publicació, l'objectiu de *El Lloretense* consistia a promoure, sobretot en els joves, l'afició als treballs científics i literaris i a contribuir al progrés i al millorament de la vila, al foment dels interessos dels seus habitants i a la defensa de les seves rectes i legítimes aspiracions. El primer número surt al carrer el dia 1 de gener de 1885.

El Lloretense tenia un format de 20 x 30 cm, amb 8 pàgines, la darrera de les quals estava dedicada a la publicitat. En el penúltim número de l'any 1885 s'anunciaven diverses novetats, entre d'altres que sortirà tres vegades al mes amb cobertes en color i tot. I amb cada exemplar els subscriptors rebran, a més, quatre pàgines en forma d'octau d'una obra literària escrita en prosa o vers. Efectivament, en ini-

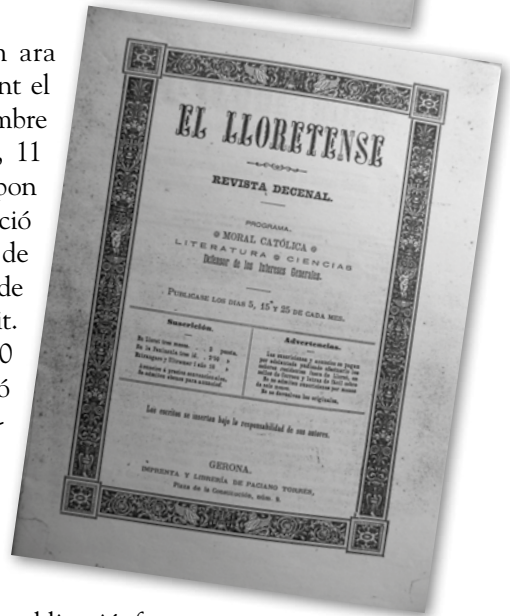
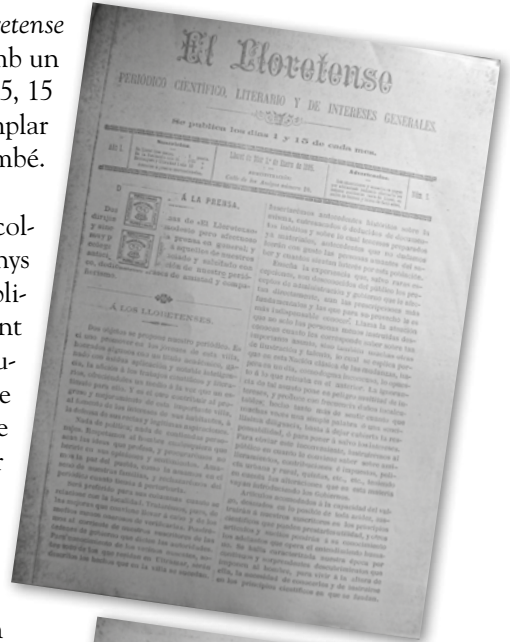
1 Joaquim Ciuró Gabarró va néixer a Barcelona el 22 de gener de 1911 i va morir a Lloret el 8 de juny de 2001. Aficionat a escriure des de jove, va publicar articles en diversos mitjans de comunicació. Sobretot va col·laborar al diari *Los Sitios* i a les revistes *Costa Brava*, *Información* i *Usted*, tots tres de Girona; *Turissa*, de Tossa; *Tramuntana*, de Lloret; *Canigó*, de Figueres, i algun altre. Fill d'un xofer i bon mecànic, va atresorar molta informació sobre els cotxes i el 1970 l'editorial CEAC, de Barcelona, li va publicar una *Historia del Automovilismo en España* que ha estat un referent per a tots els especialistes. Va fer de secretari de la Cooperativa d'Hostaleria i Similars i del Gremi del mateix ram des dels anys seixanta fins a la seva jubilació i això el va fer interessar pel fenomen turístic. Al butlletí núm. 2 de *Noticias y Actividades* (pàg. 60-61) del mes d'octubre de 1962, editat pel Servei de Publicacions de l'esmentada Cooperativa i pel Sindicat corresponent, publicà precisament un article sense signar titulat "La premsa a Lloret de Mar" on parla de les publicacions més antigues de la població. En morir, va deixar escrita en castellà i inèdita *La Costa Brava*, una descripció del nostre litoral ambientada al voltant de 1960, que el Club Marina Casinet li va editar l'any 2011, centenari del seu naixement, i que constitueix el núm. 23 de la col·lecció de l'entitat.



ciar-se el nou any, el 5 de gener, *El Lloretense* adopta el caràcter de revista desenal amb un petit augment de preu (preveu sortir el 5, 15 i 25 de cada mes). La mida de cada exemplar ara és de 16 x 21, amb vuit pàgines també. Però, de color, res.

Fins ara no hem trobat mai cap col·lecció completa. Vam localitzar-ne fa anys quinze números a l'Arxiu de l'antiga Biblioteca Pública de Girona. Posteriorment l'escriptor Esteve Fàbregas i el farmacèutic Àngel Martínez ens van permetre fotocopiar alguns exemplars dels que ells tenien i, en total, hem pogut reunir una col·lecció de 28 exemplars (números de l'1 al 14 correlatius, tot i que el catorzè, equivocadament, torna a portar el número 13), ens falta el 15, el 16 és incomplet, del 17 al 27 els tenim seguits (amb diverses anomalies, com ara que el 21 torna a portar equivocadament el número 20 i la mateixa data, 27 de setembre de 1885, rectificada a mà al damunt, 11 d'octubre; el 21 del 25 d'octubre correspon en realitat al 22, i el 23 ja té la numeració correcta, corresponent a la data de 8 de novembre de 1885. A partir del 27, del 5 de gener de 1886, s'adopta ja el format petit. Ens falta el 28, tenim el 29, falten del 30 al 34, i tenim com a darrer el 35 (Ciuró el considera, efectivament, l'últim), corresponent al 25 de març de 1886, tot i que no podem jurar si realment va ser el que va cloure la col·lecció, atès que res del que comenta fa preveure el final de la publicació. (Sí que, en canvi, en el número 27, en valorar l'any sencer de publicació, fa al·lusió al fet que l'any de vida del periòdic "ha terminado legando a nuestro peculio un déficit no despreciable". Els problemes devien venir, doncs, per aquí.)

L'administració del periòdic es trobava al carrer dels Amics núm. 10. S'imprimia, però, a Girona, a la impremta i llibreria de Pacià Torres, de la plaça de la Constitució núm. 9. Els preus de subscripció eren d'una pesseta cada trimestre a Lloret mateix, 1'25 pessetes si s'havia d'enviar a fora però dins de la península, i



10 pessetes tot l'any si la subscripció era per a l'estranger i ultramar. Es redactava en castellà i, al començament, sortia els dies 1 i 15 de cada mes. A les Amèriques tingué una favorable acollida entre els emigrats. A l'Havana es venia a la llibreria de Climent Sala, del carrer O'Relly, 38, i a Puerto Rico, a la botiga de Joan Vidal, al carrer de San Francisco.

Tota la publicació va estar impregnada de la moda romàntica, pròpia de l'època, i era freqüent la publicació de versos lànguids i de novel·letes i narracions sentimentals, per episodis. En aquesta especialitat hi excel·lia el director, Eduardo Sainz, que hi publicava obres amb títol de serial radiofònic –tot i que, evidentment, llavors encara no hi havia emissores– com ara “Las dos amigas”, “La ambición”, “La esclava de su deber” (aquesta en forma de peça dramàtica), etc.

Un dels col·laboradors més prestigiosos en fou el secretari de l'Ajuntament Josep Galceran (1847-1892), que tractà temes d'història o d'administració. Cessà en aquesta feina en el número 26 (del 20 de desembre de 1885) obligat pels seus compromisos professionals i pel “*deseo de no inspirar recelos a nadie*”. Alguna cosa devia haver passat.

També hi destacaren Joan Baptista Conill, lletraferit, pintor, home inquiet i d'activitats plurals; Eduard Martínez i Dalmau, farmacèutic i creador d'un curiós producte alimentari –les anomenades “galletes de fucus” que anunciava a les mateixes pàgines del periòdic– basat en unes algues marines; Josep Coll i Llobet; Joaquim Lluhí i Rissech –el futur fundador del periòdic barceloní *El Poble Català*, que llavors era només un xicot de vint anys–; Josep Galí i Bofill, i alguns altres, fins i tot forasters, com ara l'historiador gironí Enric Claudi Girbal (1839-1896).

En el número 29 (de 25 de gener de 1886), observem com hi entra a col·laborar en temes d'educació i moral Rossend Albert i Casademunt, mestre d'ensenyament primari superior, que exercia a Lloret des de feia uns divuit anys, i havia publicat una obra que tenia la mateixa orientació conservadora i catòlica dels seus escrits, *La nave de San Pedro o la Iglesia Católica* (Barcelona, 1875), i que anys després trauria a la llum *El camino de la virtud o sean los deberes de la infancia* (la quarta edició de la qual es va imprimir el 1896).

El Lloretense, com a publicació local, ens dóna força informació del Lloret d'aquells temps, informació que va des d'anunciar les noves obres públiques municipals a parlar de la renovació de les juntes de les societats recreatives, del Consistori o de les obreries de la Parròquia, passant per la ressenya de les festes populars i tradicionals. I no hi falten els comentaris sobre les sales de ball i les orquestres del moment ni les notícies sobre fets diversos (retorn d'*americanos*, epidèmies, etc.). Publicava una secció dedicada a les notícies de caràcter general i una altra de divulgació de la història de la localitat. Les cartes al director també hi abundaven i algun dels autors –Salvador Vidal, des de Cuba, per exemple– es convertia en

un corresponsal permanent. Val la pena donar una mirada a la publicitat inserida per acabar de sentir-se immers en l'època.²

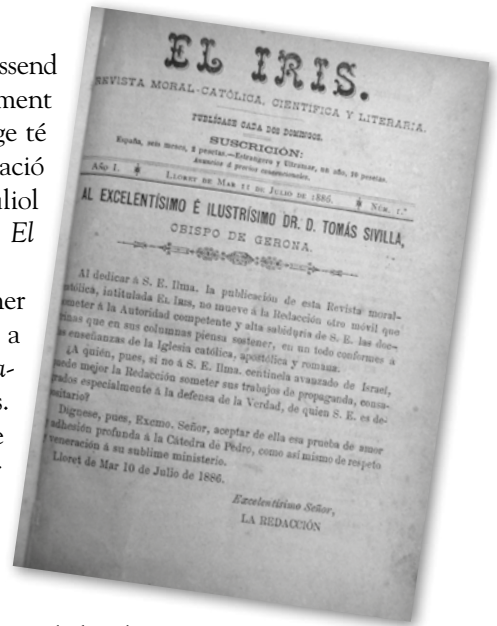
El Iris (1886)

Ens hem referit més amunt al mestre Rossend Albert i Casademunt, conegut col·loquialment per “en Busca Agulles”. Aquest personatge té interès perquè serà l'ànima de la publicació que apareix a Lloret amb data de l'11 de juliol de 1886, uns mesos després, doncs, que *El Lloretense* hagi desaparegut.

En efecte, en aquesta data surt el primer número de *El Iris* que es defineix com a “revista moral, catòlica, científica y literaria” que preveu sortir cada dos diumenges. La subscripció costa dues pessetes dintre d'Espanya (sis mesos) i 10 a l'estranger i ultramar. El format és de 15'5 x 21'5, pràcticament igual, doncs, al que tenia *El Lloretense* en la seva darrera etapa. S'imprimia a H. Abadal, del carrer de la Riera, 48, de Mataró. A l'Arxiu Municipal de Lloret se'n conserva una col·lecció completa d'onze números que van ser adquirits ja enquadrats i tot, després que a principi de l'any 2000 el llibreter-antiquari barceloní Benet Rouse l'oferís a l'arxiver de Blanes Antoni Reyes, el qual, en veure que es tractava d'una publicació lloretenca, passà l'oferia a Joaquim Daban, arxiver de Lloret, que va valorar positivament la troballa, la va negociar i va aconseguir que el seu Ajuntament titular, l'abril del mateix any, comprés la col·lecció per uns 240 euros. Era una publicació de la qual a Lloret ningú no en tenia coneixement. La notícia fou divulgada a la premsa i, especialment, a la revista local *Lloret Gaceta* el mes de juliol del 2000.

L'anàlisi de *El Iris* ens mostra, d'entrada, el caràcter confessional del quinzenari, ja que la salutació del primer número va adreçada al bisbe de Girona Tomàs Sivilla. La publicació es considera “*apartada de toda lucha personal y de contiendas políticas*” i només vol ser “*eco de las necesidades morales y materiales del pueblo*” i treballar pel “*triumfo de la civilización cristiana*”.

L'estructura del primer exemplar, que es mantindrà, en general, al llarg de tots els números, consta d'un article de fons –en aquest cas *El siglo y la Iglesia*, de Rossend Albert–; del titulat *Luz y tinieblas (cuadros históricos)* d'Eduard Sainz Noguera (una



2 Per a una informació detallada sobre aquest quinzenari veg. J. Domènech, “*El Lloretense*, el primer periòdic de Lloret”, *Quaderns de la Selva*, 7 (1994); una primera versió fou presentada el 1986 a l'Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos celebrada a l'Hospitalet de Llobregat.

narració novel·lada que es continua d'un número a l'altre); d'una secció titulada *Varietades*, destinada a informació i on parla de l'Església, de les escoles i altres notícies; i d'una *Sección literaria* amb una poesia del mataroní Melcior de Palau (autor que es repetirà en diversos altres números).

En el número 2 (1 agost 1886), al costat dels escrits de Rossend Albert (per partida doble, aquesta vegada) i Sainz Noguera, sota el títol de *Impresiones*, hi trobem el reportatge d'una excursió al far de Sant Sebastià de Palafrugell, que signa Rossend Albert (*hijo*). Aquest, que farà altres col·laboracions (en el número 8, per exemple, i potser en algun altre sense especificar), també era professional de l'ensenyament i just en aquella època (juliol de 1886) havia anat a fer de director del Colegio Blandense, de la població veïna.³

En el número 4 (29 d'agost) s'inicia una secció de *Cartas epistolares* dedicades per *Adela a su hija Luisa*. S'hi parla de la primera comunió, dels afalacs del món, etc. Per les notes que trobem a les *Varietades* sabem també que l'Eduard Sainz Noguera, el director de *El Lloretense* i ara col·laborador de *El Iris*, és traslladat a les oficines telegràfiques de Girona i és substituït pel funcionari Fernando Lacruz (tècnic que al seu torn poc després, l'octubre de 1886, és traslladat a Alcanyís i substituït per Francisco de Paula Martín Burgos). En el número 5, a més dels articles de Rossend Albert (pare) dedicats habitualment a temes socials o formatius, sobre el cos humà, sobre l'intel·lecte, l'educació domèstica o la família, la història, l'educació de la dona, l'harmonia de les facultats del cos i de l'ànima, etc., a la secció literària es publiquen els coneguts versos de Santa Teresa *Vivo sin vivir en mi* i a les *Varietades* ens expliquen la festa de l'ermita de les Alegries del mes de gener i la intervenció del vicari Mn. Joan Posas.

La influència dels Albert donarà lloc que el número 6 (d'octubre de 1886) inclogui un discurs del director del Colegio Blandense. En aquest mateix número i en tots els següents, es publicarà un *Proyecto de Reglamento del Centro Moral Instructivo de Lloret de Mar*, dedicat a la instrucció religiosa dels futurs socis. La idea de crear un centre d'aquestes característiques –que no va reeixir– impregnava el sentiment dels redactors i simpatitzants de *El Iris*, que segurament s'emmirallaven en altres institucions semblants com ara el Centro Moral Gerundense, on feien teatre i tot, com veurem aviat.

3 El Colegio Blandense fou creat amb escriptura pública el 20 de setembre de 1864, per tota una colla de blanencs interessats per la cultura i l'ensenyament de primera i segona ensenyança, que van formar una societat. Un cop comprat el terreny i alçat l'edifici, el van llogar a un professor empresari que va contractar altres mestres. El centre estava sota l'advocació de Sant Tomàs d'Aquino. Va tenir alts i baixos en la seva trajectòria, però també un evident pes específic en la formació dels blanencs. El 5 de juliol de 1896 va haver-hi una mena de canvi direccional i es va fer un contracte d'arrendament amb el pare Josep Manyanet i Vives, superior de la congregació de la Sagrada Família. Per aquesta raó, el col·legi, a partir d'aquell moment, es va dir de Santa Maria de Blanes. El religiosos que van venir de professors van arribar a la població el 17 d'agost de 1896 i el gener de l'any següent van inaugurar una capella en el col·legi per a les seves pràctiques devocionals. Han durat fins a l'actualitat i en alguns aspectes, el de la música per exemple, han estat un precedent i un factor decisiu per al progrés blanenc (El pare Joaquim Alqueza va introduir una escola de música de la qual n'han sortit cobles infantils i juvenils, bandes, big-bands de jazz, etc. que han proporcionat músics –intèrprets i compositors– valuosíssims a la música professional catalana).



En el número 7 (15-10-1886) es parla de la batalla de Lepant i del poder del Sant Rosari i retrobem la secció *Adela a su hija Luisa* que ara aconsella sobre l'elecció de les amigues. En el 8, Rossend Albert (fill) escriu unes *reflexiones morales y filosóficas* que titula *El otoño*. Trobem un únic anunci a la darrera pàgina del número 9: “*Se compran sellos de correos antiguos y modernos*”. La filatèlia ja ha arrelat... En el número 10 Adela adverteix ara de *Los bailes, sus consecuencias*. A les *Varietades* informen sobre les festes religioses i els temporals de mar.

El número 11, del 15 de desembre de 1886, apareix al voltant de les festes de Nadal i Rossend Albert (pare) dedica lògicament el seu article a *La Natividad del hijo de Dios*. El prevere B. T. escriu sobre la *Libertad. Necesidad de determinar su sentido*. Retrobem, una vegada més, les poesies de Melcior de Palau a la *Sección literaria*. I a *Varietades* la publicació del nom de les senyores que integraven la junta de l'Apostolat de l'Oració ens dóna, sense voler-ho, el llistat de les fèmnes de la *jet set* d'aquell temps: Teresa Domènech vídua Campderà (presidenta), Maria Jesús vídua Domènech (tresorera), Sor Maria Dolors Bladó (secretària), Lliberata Llobet vídua Pujol, Llongarda Roca de Garriga, Teresa Macià, Reparada Carreras d'Aldrich, Raimunda Gros vídua de Ramentol, Mercè Rodés de Coll, Maria Albert i Pla, Dolors Campderà i Francesca Sala.

En aquest número 11 constatem com triomfa literàriament a Girona, justament en el Centro Moral Gerundense, l'antic cap de l'oficina de telègrafs de Lloret i col·laborador de *El Lloretense* i *El Iris* Eduard Sainz Noguera que, durant les fires de Sant Narcís, el 31 d'octubre, hi estrena la sarsuela *La espada feudal*, amb tanta fortuna que s'ha de tornar a representar el dia 4 de novembre, igualment amb èxit esclatant, segons la crònica.

Però aquest serà el darrer número de la publicació. Els responsables confessen que *El Iris* “*tenia un reducido número de abonados*” i adrecen “*un adiós a nuestros estimados lectores*”. “*Han muerto en flor –asegura– nuestras risueñas esperanzas.*” Tot i l'adéu, la publicació no s'acomia sense publicar una correcció de dates del número anterior. La dignitat, fins al darrer moment. Per cert, parlant de correccions. En alguns articles de la col·lecció de *El Iris*, hom hi troba correccions incorporades en lletra petitíssima, canviant una paraula per una altra, o alguna frase, o volent indicar que hauria estat preferible. Sembla la mateixa lletra que trobem en un full al començament de la col·lecció, en una mena de dedicatòria que, tot i els nostres esforços, ens ha resultat indesxifrabla.

El Distrito Farnense (1893-1898)

La desaparició de *El Iris* suposà un període de sis anys i mig sense mitjà de comunicació local, fins que, de la mà d'Hermenegildo de Urréjola i Contreras, un personatge que alternava la seva residència entre Lloret i Santa Coloma de Farners, va aparèixer *El Distrito Farnense*, autodefinit com a “*periódico independiente de avisos y noticias, defensor de los intereses morales y materiales de la villa de Lloret de Mar y su comarca*”, publicació de caràcter setmanal (sortia els diumenges), que va



sortir el 9 de juliol de 1893 i s'extingí el 26 de juny de 1898, després d'haver donat a la llum pública 261 números, amb un format gros, de 30 cms. d'ample x 42 d'alçada, constituït per un full doble, plegat. Tot i això la col·lecció conté un exemplar especial de sis pàgines (el núm. 30), un de vuit (el 107) amb molt contingut referit al suro, i un d'un sol full senzill (el núm. 10) publicat excepcionalment en honor de la festa de les Alegries. Com anomalia podem subratllar l'aparició de l'exemplar del 21 d'octubre de 1894 amb el núm. 68, que ja havia portat l'anterior, en comptes del 69. El 28 d'octubre la col·lecció recupera la numeració correcta amb el 70.

Urréjola, el director del periòdic, era un personatge força peculiar, pel que n'hem sabut, que en les seves explicacions utilitzava una retòrica molt barroca i un aire triomfalista notable. Fou autor d'un *Ramillete poético al Sagrado Corazón de Jesús*, publicat el 1881; d'una monografia titulada *La capilla de Santa Cristina de Lloret de Mar*, de la qual es conserven diversos exemplars, algun d'ells relligat conjuntament amb un recull de poesies de Lluís Coll i Rodés; i d'una monografia històrica titulada *La màrtir de Tiro*, dedicada a la "preclara Virgen Santa Cristina", avalada amb un autògraf del cardenal Celesia, arquebisbe de Palerm i adornada amb una bonica làmina dibuixada per l'artista Rossi. El volum –que no hem arribat a saber si va sortir de veritat, ja que només n'hem vist l'anunci als darrers números precisament de *El Distrito Farnense*–, preveia tenir unes 300 pàgines, amb un preu de venda de 3 pessetes. Tot i aquesta producció del director, de caràcter confessional, l'orientació del setmanari era més aviat republicana, dins d'una línia molt conservadora.

La redacció i administració del setmanari estava a la plaça de la Constitució núm. 2, de Lloret. Els preus de subscripció eren de 1'50 pessetes, a qualsevol poble del districte, per trimestre. A fora valia 2 pessetes. A l'estranger i a ultramar costava 15 pessetes l'any. Cada número es venia a 20 cèntims. (25 els endarrerits). Els anuncis s'havien de concertar amb l'administració. S'admetien corresponsals. S'imprimia a la Impremta de la Casa de Caritat de Barcelona. A Lloret el punt de venda i subscripció era a l'estanc del Sr. Melcior Montero, a Vidreres a casa del metge Sr. Salvador Massa, a Blanes a la botiga del comerciant de fruites Joan Alum i a Tossa al domicili del cirurgià (segurament encara volia dir barber) Romà Lamarca. També tenia punts de subscripció a l'Havana (al Cafè el Central, de Pujol, Sureda i Cia.) i a Puerto Rico (a l'empresa dels senyors Font i Vidal).



El contingut de la publicació és abundós i interessant per als historiadors, ja que toca tots els aspectes d'ordre històric, econòmic i social de l'època. D'altra banda, fidel al seu nom i a l'esperit comarcal, *El Distrito Farnense* habitualment portava informació, a més de Lloret, dels pobles de la rodalia (Blanes, Tossa, Vidreres, Santa Coloma de Farners, Caldes de Malavella, Franciac, Maçanet de la Selva, Breda, la Cellera, Vilobí d'Onyar, Osor, Arbúcies). En la seva presentació, sota el títol "A *qué venimos*", assegura que neixen "*libres de todo compromiso político*" i que es manifesten "*como españoles, catalanes, amantes del verdadero progreso de la patria y del fomento de su natural riqueza...(...) dejando a la política en lugar perfectamente secundario.*" Proposen "*reconstituir la sociedad sobre los augustos fundamentos de la verdad, el derecho y la justicia.*" Dins del catalanisme –però tenint en compte que "*Cataluña es española*"–, es defineixen com a regionalistes, respectuosos sempre amb les autoritats legalment constituïdes, a les quals, en cas que es desviessin de la seva tasca primordial, "*llamaríamos su atención con energía*". Diuen que no baixaran mai als terrenys repugnants de les lluites locals, vetats a la gent de bé, tot i que –com veurem– van estar en permanent contraposició amb l'altre setmanari *El Porvenir*, amb el qual van mantenir una agra dialèctica. Demanen ajuda a tots els qui ambicionin "*el bienestar de la comarca, la prosperidad del distrito y el nacional decoro*" i ofereixen les columnes del periòdic als qui vulguin contribuir a aquest fi.

Ja que parlem de columnes, el periòdic estava estructurat amb quatre columnes per pàgina., excepte la darrera (la quarta) on hi havia els anuncis, concebuts sempre a doble columna. A la primera pàgina hi havia sempre un requadre amb el *Santoral* de la setmana. Després hi solia haver algun article de fons o d'interès general o s'entrava ja de dret a la secció de notícies, començant per les de Lloret i seguint per les de les altres poblacions. Podia haver-hi algun article intercalat o alguna carta al director, en aquest cas sota el títol de *Remitidos*. Cap al final hi solia haver una secció titulada *Varietades* on donaven acollida a narracions i comentaris diversos o a curiositats (sobre el temps, l'època, etc. per exemple, *Un bofetón –cuadro conyugal de costumbres–*, *El Otoño*, *La víspera de difuntos*, etc.). Al final, hi havia una secció recreativa on publicaven acudits o narracions semblants, versos, especialment una composició anomenada *Charada*, de caràcter humorístic o satíric, escrita de forma enigmàtica, que s'havia de desxifrar; passatemp, que consistien en textos on hi havia "fuga de vocals" o, també, "fuga de consonants" que calia resituar, jeroglífics, epigrames, logogrifs numèrics –els resultats dels quals es podien comprovar en el número següent–, mostres de dibuixos d'ombres que es podien fer amb les dues mans i, a la darrera pàgina, –tot i que també s'anunciaven coses concretes en petit format per mig dels diversos números, sobretot indicant estrenes, com la del Frontón Lloretense (núm. 60) o la de l'òpera *Marina*, a Blanes (núm. 2)– hi figuraven els anuncis que donaven suport a la publicació (comerços bàsicament de Lloret i Blanes, les màquines de cosir Singer, etc.).

També hi havia esqueles, generalment publicades a primera pàgina, sobretot quan es tractava de gent important o afí a la redacció del setmanari. A vegades hi havia una anomenada *Sección Oficial* on es publicaven edictes de l'alcalde o



informacions municipals –liquidació de pressupostos, per exemple– o del servei de Correus de Blanes i de Lloret. De tant en tant, publicaven alguna poesia, inèdita o bé d'algun autor conegut i aplicada a la diada o a l'època (Enric Botet i Sisó, al núm. 1; Ruyra, al núm. 5; Ribas i Carreras, al núm. 9; Josep M. Oller al 56; o algun vers satíric (Jaume Vilar al 118). Setmanalment oferien també els preus principals del mercat de Santa Coloma de Farners.

Els gravats, amb el corresponent comentari, sempre a portada, hi eren molt escadussers i solien referir-se a personatges, alguns pretèrits i altres gent de la política amb els quals s'havia de quedar bé –Àlvarez de Castro (núm. 78), Fernando Puig Gibert (núm. 81), l'alcalde Joan Soler Miret (núm. 99), el rector Ramon Macià (núm. 107), el tinent de la guàrdia civil Narciso Portas Azcanio (núm. 178), els diputats Antonio Comyn Crooke (núm. 90), José Muro Carratalá (núm. 199), José J. Herrero (núm. 260)...– o de llocs destacats –el santuari de la Mare de Déu de Gràcia (núm. 97), el cementiri de Lloret (en aquest cas un planell), (núm. 102), l'ermita de Sant Quirze (núm. 103), el santuari de Santa Cristina (núm. 108), la vila vella de Tossa (núm. 150), l'ermita de les Alegries (núm. 164), la torrassa elèctrica del port de Blanes (núm. 197) i la façana del Col·legi de Santa Maria de Blanes (núm. 131). Algun exemplar reproduceix en portada el programa de la Festa Major de Santa Cristina (núm. 3).

En la temàtica destaquen habitualment articles sobre la situació política i econòmica d'Espanya, d'una manera notable la qüestió de la indústria suro-tapera de l'època, sobre la qual parla sovint un dels col·laboradors, Agustí Pujol i Conill, que signa la majoria dels escrits amb el pseudònim de Apeycé (les seves inicials dites de forma seguida). També hi abunden les informacions i els comentaris sobre la situació de Cuba, llavors en plena efervescència, que havia de portar a la independència. Els corresponsals principals eren Eusebi Llena i Salvador Macià. També ocupa moltes pàgines –explicada per etapes en diferents números– l'herència de l'*americano* Miquel Ferrer, que va deixar unes cases a Cuba les rendes de les quals s'havien d'aplicar als pobres de Blanes i Lloret.

El tema era habitualment tractat pel director Hermenegildo de Urréjola, el qual també solia erigir-se en el cronista de les festes –sobretot de les de Blanes– a les quals era invitat (“Una fiesta en Villa Obdulia de Blanes” (núm. 32), “Una fiesta en familia en el santuario del Vilar” (núm. 36), “La velada literario musical en casa de los señores Ruyra (núm. 62), “Fiesta Escolar en la villa de Vidreras” i “La fiesta de San Daniel de Tordera” (ambdós comentaris en el núm. 64), “Una visita al castillo de Jalpí” (núm. 67), “La Societat Coral Lo Pensament de Tossa” (núm. 77), “Fiesta notable en Blanes” (núm. 116), etc., escrits signats amb una sola de les inicials (H., U.,) o amb totes (H. de U.).

Com a mostra dels diversos articles firmats per autors podem esmentar “Tierras, enmiendas i abonos” de Eduard Martínez (núm. 27), “Cosas de fin de siglo” d'Ignasi Melé, de Tossa (núm. 50), “Breves consideraciones sobre los tiempos modernos” de Modesto Rincón “ i “Xixanet”, de Vicenç Darder, de Tossa (ambdós escrits en el núm. 54), “Ecos de la industria”, de José Mestres (núm. 61), “Desde Madrid

a vuelapluma”, signat per Picó (núm. 73), “El proyecto del alumbrado eléctrico” d’August M. de Borràs-Jalpí (núm. 80), “La última carta” de Cátulo Méndez (núm. 83), “El Olivo” de T. Cavallé (núm. 91), “El Primero de Cataluña” de Félix Massó Soler (núm. 114), “Un recuerdo a Colón” de Salvador Macià (núm. 122), “La carrera y la disposición” d’Eusebio Blanco (núm. 132), “Crónica Parisièn” d’Antonio Ameroa (núm. 201), etc. A vegades, entre els col·laboradors, trobem els pares del col·legi de la Sagrada Família de Blanes (“El padre Reig” –núm. 234–, “La primera profesión” –núm. 242–, ambdós escrits de Ramon Bonet, “La Fiesta de la Sagrada Família” –núm. 240– i “Desde Blanes. Fiesta de los Premios” –núm. 244–, ambdues col·laboracions de Ramon Altimiras).

Abunden els articles sense signar sobre temàtica molt variada: la higiene, el suro, la verema, els atemptats de l’època, la situació política, les eleccions, les vagues, la moralitat, les reformes jurídiques, la presència del pintor Roig i Soler a Tossa, la medicina el segle XVIII, els animals útils, el gas acetilè, tots els quals, llegits avui, ens donen el to propi d’aquella època.

Pel que fa a Lloret pròpiament –i no difereix gens en el cas dels altres pobles, tot i que la informació és més restringida– trobem ressenyes referides a les entitats culturals, germandats, casinos –activitats, canvis de juntes–, la crònica de les festes i dels aplecs principals, la referència a les orquestres locals, les processons i actes religiosos, el naufragi d’algun veler, les subscripcions a favor de famílies de naufragats o de soldats o de les obres de l’ermita de Santa Cristina (núm. 61), llistats dels joves que estaven afectats pel reemplaçament militar, naixements i defuncions de gent coneguda, compromisos matrimonials, festes i actes socials, resultats de les eleccions, els exàmens de finals de curs a les escoles (núm. 106), referències als alcaldes, rectors, jutges municipals, mestres, les llistes de majors contribuents, visites de gent important com la de Nicolau Salmerón el divendres 1 de desembre de 1896, etc.

A partir del número 159, de 12 de juliol de 1896, *El Distrito Farnense* es troba amb la competència de *El Porvenir*, nova publicació de la qual parlem tot seguit, i ho posa de manifest. S’iniciarà un enfrontament desagradable que es tradueix en mútues al·lusions i retrets constants, a vegades molt personals i agres –si bé, sovint, redactats en forma de vers satíric que té la seva gràcia– que, al nostre judici, no donen prestigi a cap dels dos setmanaris, ans al contrari els lleven molta de la seva qualitat. Podem veure’n un exemple en el número 174.

Anecdòticament cal fer esment que, en un moment determinat, *El Distrito Farnense* i *El Porvenir* es van editar a la mateixa impremta, la qual cosa devia fer possible que algun dels treballadors pogués manipular alguna nota. Només això explica que en el número 186, sobre una de les breus informacions impreses, hi hagi un escrit a mà, amb bona lletra, que diu: “Este suelto no ha salido de la Redacción ni ésta lo autoriza.” El comentari parla que el corrector de la impremta està malalt i que algunes errades són degudes a la seva absència i al fet que es disposa de poc temps per a la compaginació atès que es rep tard la correspondència i s’ha de publicar a corre-cuita per satisfer els subscriptors que l’envien. Una nota curiosa:



a la pàgina 3 del número 188 s'inclou un anunci a la secció oficial íntegrament en alemany, la qual cosa devia ser, en aquell moment, ben sorprenent.

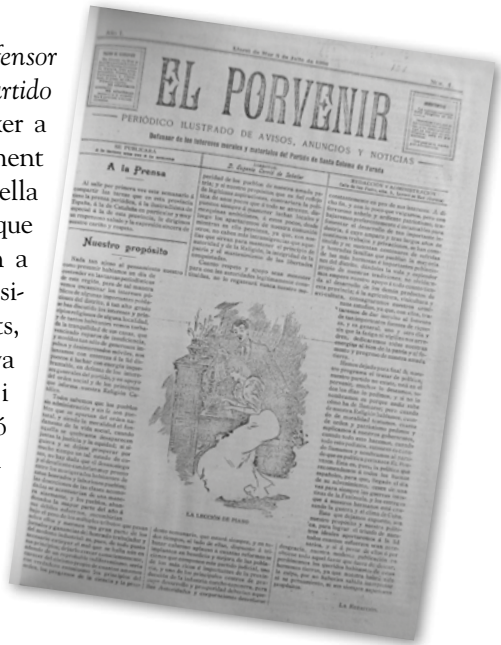
El Distrito Farnense es va acomiadar amb el número 261. La Redacció hi publicà una nota destacant que l'acabament no era degut al cansament ni a la situació econòmica (“*que ha sido holgada*”), sinó “*a las sagradas atenciones a la familia que obligan al director a pasar temporadas fuera de la provincia*”. No sabem si aquesta era, realment, la veritat autèntica. En tot cas, l'afirmació posa de manifest que darrera de la capçalera no hi havia un autèntic equip sinó bàsicament una persona, Hermenegildo de Urréjola, sense la qual la publicació ja no podia tirar endavant. Havia sortit durant cinc anys seguits, que no és poca cosa.

El Porvenir (1896-1897)

El Porvenir –que s'autoproclamava “*defensor de los intereses morales y materiales del Partido de Santa Coloma de Farners*”– va aparèixer a Lloret el 5 de juliol de 1896, en un moment en el qual la vila ja havia deixat de ser aquella bassa d'oli que, en matèria política, sembla que havia estat gairebé sempre. Començaven a haver-hi inquietuds a tenor de la permissivitat que existia segons les lleis imperants, apareixien aficionats a la política, Espanya estava ficada en la guerra de les colònies i l'economia se'n ressentia, etc. La publicació portava notícies de Lloret, Santa Coloma de Farners, Caldes de Malavella, Blanes, Hostalric, Tossa, etc. Moltes de les pàgines de *El Porvenir* només estan orientades a atacar –en vers o en prosa– l'altra publicació rival –*El Distrito Farnense*– i, doncs, aquest aspecte li fa perdre, al nostre judici, entitat.

És molt possible que aquestes batusses originessin alguna suspensió del periòdic i s'hagués de recórrer a la conveniència de fer veure que en sortia un altre de nou, encara que fos amb el mateix nom. Això explicaria per què, després de publicar el núm. 16 del 10 d'octubre de 1896, la setmana següent, el 17 d'octubre, a la capçalera del setmanari hi tornem a trobar el núm. 1 i, al costat del nom del director, Eugenio Carrió de Sabater, hi figura ara el del propietari fundador, Joan Sala Fàbregas. Els detractors de *El Porvenir* faran córrer que les inicials amb què el director signa alguns articles, E. C. de S., no volen dir altra cosa que “El Criado de Sala”.

Per acabar de definir aquest setmanari, caldria dir que *El Porvenir*, segons opinió de Joaquim Ciuró, “propugnà el manteniment d'aquells interessos creats per



les institucions seculares així com la perseverança d'un esperit nacional, en oposició a tota tendència reformista o progressiva". *El Porvenir* va publicar, doncs, 45 números en total (16 en la primera etapa i 29 en la segona), i va plegar el primer de maig de 1897. Cada exemplar es venia a 15 cèntims (números endarrerits 20), tenia la redacció i administració al carrer de Sant Pere, núm. 5, i s'imprimia a la casa de Pacià Torres, a Girona. Després, a la segona, es va imprimir a la Casa de Caritat de Barcelona i tenia la redacció al carrer Peligros, núm. 5. Tenia el mateix format de *El Distrito Farnense* (30 x 42 cm) i constava d'un full doble plegat. El periòdic fou considerat el portaveu dels lloretencs que simpatitzaven amb el partit conservador de Francisco Silvela, si bé estava relativament obert també a les idees regionalistes i federals.⁴

Primera meitat del segle XX: periodisme d'esquerres i catalanista

El segle XX comportà l'eclosió d'un nucli de lliurepensadors i gent d'idees avançades, tant sindicals com socials, que va cristal·litzar en un seguit de publicacions poc estables, combatudes, algunes de les quals van ser força extremistes, i van durar poc.

Es poden esmentar *Salud y República*, que publicà només dos números l'any 1907; *El Libre Pensador* (1908), òrgan de la Agrupación Republicana Libre-Pensadora Pacifista, de tendència anticlerical, que en va treure nou, dels quals no n'hem pogut tenir mai cap a les mans i només en tenim referències; i *Justicia*, de caràcter setmanal, definit com a "*periódico republicano autonomista*", fundat per Joan Ros el 28 de març de 1918, del qual van sortir una trentena de números. Sembla que acabà el 10 de maig de 1919. És la primera publicació que incorpora una pàgina en català.

Després van seguir *El Precursor* (1919), "*periódico republicano defensor de las causas justas*" de caire federal, amb marcat caràcter antipatronal, la redacció i difusió del qual era compartida amb un nucli de gent de Vidreres –se'n van editar poquíssims–; *Infancia* (1919), quinzenari dedicat a l'educació racionalista, editat per l'Escola Instructiva Laica de Lloret, del qual se'n van publicar tres números; i una mica més tard *Libertad* (1932), de caire trimestral, periòdic exaltat que anava "*contra el trono y contra la trona*", del qual es va editar només un número, amb una tirada de 300 exemplars, que els mateixos homes d'esquerra moderats van segrestar i no es va repartir.

Un cas especial el constitueix la capçalera titulada *Sindical* que situem l'any 1911 i que serveix primer per a una publicació de caràcter catòlic i després –i simultàniament– per a una de totalment contrària. Efectivament, el mateix any, després d'haver-se creat a Barcelona la CNT i d'acord amb les doctrines àcrates del diari barceloní *Solidaridad Obrera*, es va publicar a Lloret una mena de periòdic filial de l'anteriorment esmentat, d'inspiració anarquista, que portava el mateix

4 Per a una informació detallada, veg. J. Domènech, "El periòdic *El Porvenir* (1896-1897) i les seves aportacions a la història de la comarca de la Selva", *Quaderns de la Selva*, 1 (1984).

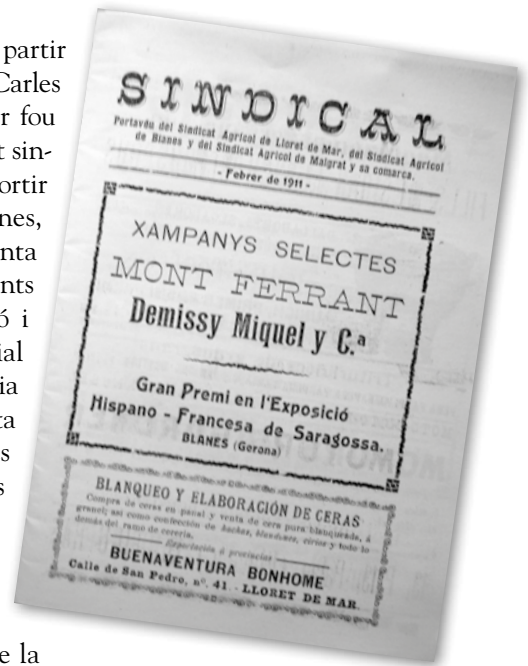


nom del portaveu del Sindicat Agrícola d'inspiració catòlica però que es proclamava “defensor de los derechos de los proletarios lloretenses” i pretenia inculcar una tendència llibertària en oposició a tot tipus de govern i de llei. Suposem que era un producte de la societat Fraternitat Agrícola Lloretenca situada al carrer Nou (avui Agustí Cabañas), núm. 12, que tingué una activitat ininterrompuda fins cap al 1935 i que sorgí en oposició al sindicat catòlic.

Malgrat el caràcter revolucionari que semblava tenir, la publicació va merèixer un cert respecte a la gent del poble perquè entre els redactors hi havia, segons algú ha dit, persones de coneguda rectitud de conducta tan individual com familiar. Era quinzenal i va tenir una vida efímera.

Sindical (1906-1913)

El *Sindical* de signe catòlic va néixer a partir del sindicat creat l'any 1906 per Mossèn Carles de Grassot, a Lloret. Sembla que primer fou només una mena de butlletí de l'esmentat sindicat, però a partir de gener de 1911 va sortir mensualment i va cobrir l'àrea de Blanes, Lloret i Malgrat (i, més tard, Pineda i Santa Susanna) on hi havia institucions semblants que es van federar entre sí. La redacció i administració se situà llavors a la seu social del Sindicat Agrícola de Blanes.⁵ Es repartia de franc als socis adherits però per a la resta de gent la subscripció costava 1,50 pessetes l'any. Fora de Lloret, Blanes i Malgrat es venia a 2 pessetes. A l'estranger en costava 2,50. Cada número solt es venia a 15 cèntims. S'hi podien inserir anuncis segons tarifes que facilitava l'administració. El format era de 15 x 21 cm. La intenció de la redacció del butlletí es posa de manifest en l'editorial de la portada del primer número titulat “Qui som i ahont anem” i on els promotors s'expliquen:



[T]res modestes associacions agrícoles, convençudes en absolut que cal fer acció externa perquè la interna sia més complerta, predicant la germanor amb l'exemple i allixonant-nos mútuament, aparellades, hem decidit fer via, concertant una intel·ligència afectuosa que respecti en tots sos detalls la plena autonomia de quiscuna entitat.

5 Veg. Fèlix Rabassa i Martí, “Una aproximació al Sindicat Agrícola de Lloret de Mar a través del seu butlletí *Sindical* (1911)”, *Sesmond. Butlletí del Servei d'Arxius Municipal de Lloret*, núm. 8. Segons Martí, l'Arxius Diocesà de Girona conserva un volum que inclou els dotze números de la revista corresponents a l'any 1911. Al marge d'aquesta col·lecció també n'hem trobat un exemplar (el núm. 2) al museu-arxius del Col·legi de la Immaculada, de Lloret, corresponent al mes de febrer, que tenim fotocopiats.

Es mostren encara partidaris que s'hi incorporin altres entitats semblants de la comarca i de les veïnes. I tot seguit subratllen que la publicació que apareix és hereva d'una humil iniciativa social-individual i passa ara a portaveu col·lectiu, amb igual modèstia que en néixer. Es dedueix, doncs, que primer la revista existí en l'àmbit local i que, a partir de gener de 1911 abraçà les poblacions de Lloret, Blanes i Malgrat, de les quals era nexa d'unió.

Hi col·laboraven d'una manera especial el mateix Mn. Carles de Grassot, Narcís Zaragoza i Botet i un articulista que firmava simplement Soliguer (segurament Pere Màrtir Soliguer i Pujol). Personalment, ens hem fet idea del contingut de la publicació a partir del que trobem en el seu número 2 (de febrer de 1911), que hem obtingut fotocopiats.

En aquest número hi ha, entre altre material, un article del blanenc C. R. felicitant els sindicats de Lloret, Blanes i Malgrat per la iniciativa d'anar plegats i un article de Mn. Carles de Grassot en què es manifesta partidari d'una Unió de Viticultors de Catalunya a semblança del que s'ha començat a fer a La Rioja:

La Unió de Viticultors de Catalunya és un intent lloable i encoratjador, és moviment d'agrupació que si pren peu, com sembla, i s'estén a tot Catalunya, constituirà una força orgànica en l'ordre econòmic per a restablir l'equilibri destruït per les fabricacions il·lícites, les falsificacions criminals, lo comerç de mala fe, i fins per l'excessiva preponderància de l'intermediari que, de comerciant, s'ha passat a especulador, i que és, a la fi, el qui s'emporta el principal i més descansat profit usufructuant la desorganització econòmica que patim.

El sacerdot no es mossega la llengua i afegeix:

Que fora de la política també hi ha cacics i fins diríem que els uns porten als altres i s'ajunten contra els primers sostenidors de l'Estat i de la riquesa de la pàtria, que són els productors.

Des de Malgrat, un entusiasta anònim de la unió constituïda de sindicats lloa la feina. Un altre corresponal, Joan Pagès, en un article intitulat “¡Alerta!” posa en guàrdia els terrassans i pagesos de bona fe davant els sindicats de classe.

El noticiari –el títol de la secció és “Noves socials, d'instrucció i econòmiques”–, a més d'alguna necrologia, porta informació, per exemple, sobre la Festa de l'Estalvi de la Infantesa celebrada a l'estatge de la “Caixa Rural” a Blanes, la tarda del dia dels Reis. S'informa també que l'Assemblea general extraordinària de l'entitat del 15 de gener, després d'altres tràmits, acordà obrir una llista de donatius en palla i diners per indemnitzar els socis perjudicats en la crema de pallers del sector de la Creu Coberta. També informa que en la junta general extraordinària del dia 22 s'acordà la creació d'una “Mutualitat per a l'assegurança del bestiar” que implicà la redacció d'un reglament adient. També parla de la visita a l'entitat del Sr. Trinitat M. Oms, president de l'Associació de defensa hidràulica del riu Tordera, que s'oposava al projecte d'un tal Sr. Matas de portar aigua a Barcelona. Parla també de la fira de Malgrat del dia de Sant Antoni i de la inauguració del nou mercat. Igualment explica la reunió extraordinària de cap d'any del Sindicat, amb el parlament del seu fundador, Mn. Francesc Armendares, la renovació de



junta, diversos acords i el balanç econòmic. També s'informa, en el butlletí, de les operacions de la societat durant el darrer mes de desembre i de la reanimació que ha sofert, a iniciativa del Sindicat, el mercat que existia des de temps immemorial tots els diumenges. L'Ajuntament també ha incentivat amb premis als terrassans que han aportat més caps de bestiar a la plaça.

Pel que fa a Blanes, s'informa que el consoci Sr. Batlle ha rebut del diputat a corts Sr. Ventosa una carta des de Madrid en què l'informa que té confiança, després d'haver parlat amb el ministre de Foment, que s'executarà pròximament l'obra del port. Referent a Lloret, *Sindical* informa de la constitució de la secció 3^a de *Socors mutu per lo treball*, amb 48 socis fundadors, el nom dels quals enumera. També dona la llista dels nous socis ingressats al Sindicat. Finalment, comenta que l'alumne Lluís Soler, que va obtenir una bossa d'estudi per assistir a la V Setmana Social en representació de les Escoles Nocturnes, hi donà una conferència explicant als seus condeixebles les impressions rebudes a Barcelona. Caldria destacar també la publicitat inserida, una autèntica peça de museu als ulls d'ara.

En el seu article abans esmentat Fèlix Rabassa fa un buidatge del contingut dels dotze números de *Sindical*: a través d'aquelles pàgines, el Sindicat oferia als associats la possibilitat de crèdits agraris i serveis de pensions i de mutualitat agrària, la venda cooperativa de la producció, la compra de llavors, adobs i maquinària, una mútua de socors en jornals, lloguer i venda de maquinària, adobs, llavors i plaguicides, classes d'adults gratuïtes per als socis i per als seus fills, el servei d'un forn cooperatiu per a la fabricació de pa, etc. A les pàgines de *Sindical* s'hi fa referència també a les festes de la pagesia. Parla del dia de Sant Antoni, diada que, segons la revista, l'any 1911 a Lloret fou molt migrada. Ens adonem que feia temps que el patró del camp català, sant Galderic, havia estat desbancat per sant Isidre –el mateix institut català del ram portava aquest nom– i la revista explica com el sindicat sortí corporativament de la seu social, cap a la parròquia, passant per la casa de la Vila, on recolliren l'Ajuntament, “*precedits de la gaita, tamborí i fluiol tradicionals*”. El rector Mn. Francesc Magí va dir l'ofici i Mn. Carles de Grassot predicà. *Sindical* ens permet conèixer el nombre de socis de l'entitat els anys 1909 (209 socis), 1910 (223) i 1911 (277).

Explica Rabassa que el tema que va ocupar un bon nombre de pàgines de la revista fou el de la crisi surera i la informació de les ponències que els representants del Sindicat Agrícola local van presentar al XIV Congrés de la Federació Agrícola Catalano-Balear celebrat a Girona del 16 al 18 de juny de 1911, els contactes que van establir i els lligams que van crear amb altres associacions. En el *Sindical* del desembre trobem la notícia que en la reunió del 3 de novembre del Consell de la recent constituïda Unió de Surers de Catalunya es nomenà vocal del Consell Mn. Carles de Grassot (el president era el gironí Marquès de Camps i el sots-president Josep M. Llobet i de Pastors, persona també àmpliament relacionada amb els lloretencs) i president de la junta comarcal del territori que comprenia Blanes, Lloret i Tossa, el lloretenc Romà Vilallonga.



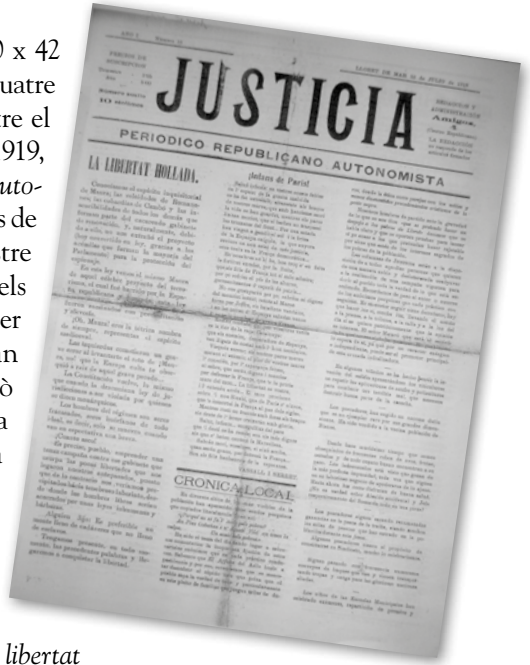
Utilitzant dades de la revista dels mesos de març, maig i setembre es pot reconstruir la constitució de la junta directiva del Sindicat Agrícola de Lloret. Segons Rabassa, la revista *Sindical* encara es publicava almenys el març de 1913 però únicament com a portaveu del Sindicat Agrícola de Blanes.

Justicia (1918-1919) ⁶

El format de la publicació era de 30 x 42 cm. i constava d'un full plegat formant quatre pàgines. La publicació va aparèixer entre el 28 de març de 1918 i el 10 de maig de 1919, es definia com a “*periódico republicano autonomista*” i es venia a 10 cèntims (els preus de subscripció eren 1,25 pessetes el trimestre i 5 l'any). Tenia la redacció al carrer dels Amics, núm. 4, i el seu fundador va ser Joan Ros. Era en certa manera l'òrgan del Centre Republicà de Lloret, per això la redacció estava a la seu del partit. La periodicitat era setmanal. S'imprimia a Sant Feliu de Guíxols, a la Impremta Suñer.

Pel que fa al contingut, analitzant el número 16, trobem un article –d'una columna– sense signar que es pot considerar editorial, en castellà, titulat “*La libertat (sic) hollada*”. Es refereix a la llei de protecció de l'espionatge que, al judici dels redactors, va contra la llibertat, com tantes altres del gabinet Maura. Vassall i Serret, a la columna del costat, hi publica una poesia en català titulada “*Infans (sic) de París*”. És un cant als infants vinguts a fer una estada a Catalunya mentre els seus pares es batien en la Primera Guerra mundial a França en defensa de les llibertats. L'autor posa França com a paradigma de l'esperit de llibertat.

A la secció “*Crònica local*” –en castellà– hi ha un atac contra Pius Cabañas i el canonge Agustí Vilà, en què es reclama l'asil que havia deixat instituir l'*americano* Nicolau Font. Exigeixen aclariments del que passa i interpel·len l'alcalde Mataró perquè intervingui. Sembla que algú va fer repartir uns pasquins pel poble airejant el tema. I en una altra nota precisament s'explica que Joan Gelats fou requerit pel notari perquè fes retirar els esmenats pasquins. Podem deduir que Gelats n'era el responsable?



⁶ Podem conèixer una mica com era el format i el contingut de *Justicia* a partir dels únics exemplars que hem pogut localitzar, el núm. 16, del 13 de juliol de 1918, que ens facilità fa anys Germinal Ros Martí per al Museu de Lloret i que es va traslladar a l'Arxiu Municipal, on ara es troba, i els núm. 31 i 32, de 2 i 9 de novembre del mateix any, que es troben a l'Arxiu Municipal de Malgrat i que l'arxiver d'aquella institució, Josep M. Crosas, ha facilitat, en versió digitalitzada, a l'Arxiu Municipal de Lloret.

Parla també de la invasió del *mildiu* a les vinyes lloretenques. I de la captura d'un dofí molt gros, pels pescadors de Lloret, venut després a Blanes. Precisament es comenta que, gràcies a la pesca de la teranyina, s'obtenen guanys importants i que, segons que sembla, la gent de mar aviat es constituirà en sindicat. Denuncien de passada petits, però sovintejats, furts d'aus, fruites i cereals. En aquesta secció també es comenta que passen per davant de Lloret amb força freqüència nombrosos combois de vaixells que van i vénen transportant tropes i càrrega per a les nacions aliades.

Pel que fa als nens de les Escoles municipals, s'han celebrat exàmens i hi ha hagut repartiment de premis i exposició de treballs manuals. S'hi anuncia la propera Festa Major, amb balls a l'envelat i al Círculo Lloretense, amenitzats per sengles orquestres de Barcelona i d'Arbúcies, sardanes, concerts, serenates, funcions de *varietés*, cinema, el Ball de Plaça, celebracions religioses... cada dia. També farà envelat la societat "La Amistad".

El periòdic també tenia una àmplia secció comarcal. Parla en primer lloc de Blanes i, entre altres coses, deixa constància del moviment del port durant el mes de juny; veiem com, entre d'altres, hi entra el llagut "Mírame" procedent de Torrevella, amb carregament de sal, i en surten els llaguts "Virgen del Remedio" (dues vegades) i "San José" amb carregament de dogues (fustes per a bótes) amb destí a València i Vinaròs. La publicació dedica un bon espai a explicar l'anada dels alumnes de l'Escola Instructiva de Lloret, de famílies afins al moviment republicà i anticlerical, d'excursió a Blanes

A la secció "Tribuna Libre" el lloretenc Josep Fàbregas (23-6-1918) escriu un article titulat "A los que un día fueron mis compañeros" lamentant que alguns antics o presumptes companys no hagin decidit seguir dins del Sindicat. Sembla que es refereix als components d'una Sociedad de Albañiles que un bon dia van coincidir en les mateixes reivindicacions. "Algo de la Gran Guerra" és una secció dedicada al gran conflicte que vivia Europa en aquells moments. Hi ha un parell de comentaris sobre frases dites per personalitats de l'època, que fan reflexionar i que clamen per la pau.

La darrera plana d'aquest número 16 és plena d'anuncis. Endevinem que es tracta, evidentment, de gent afí al pensament del periòdic. Bru Centrich anuncia, com a representant a Blanes, les Màquines Singer, de cosir. Esteve Gimbernat, el mestre de l'Escola Instructiva de Lloret, representava a tota la província la Fàbrica de Mosaics i pedra artificial de Jaume Carafí, del carrer Sant Antoni, 14 (Sants), de Barcelona (devia ser d'un cunyat seu, perquè la seva dona es deia Teresa Carafí). I Salvador Austrich, un lliurepensador ben conegut, del carrer de Sant Isidre de Lloret, oferia les seves aigües minerals de Vilajuïga, Panedes i Caldes de Malavella –marques "Imperial" i "Manantial"– i s'oferia per assortir els pobles de Vidreres, Llagostera, Cassà de la Selva, Sant Feliu de Guíxols, Palamós, Calonge, Palafrugell i altres. Els altres números de què disposem tenen continguts semblants.



Aires Lloretencs (1933-1936) ⁷

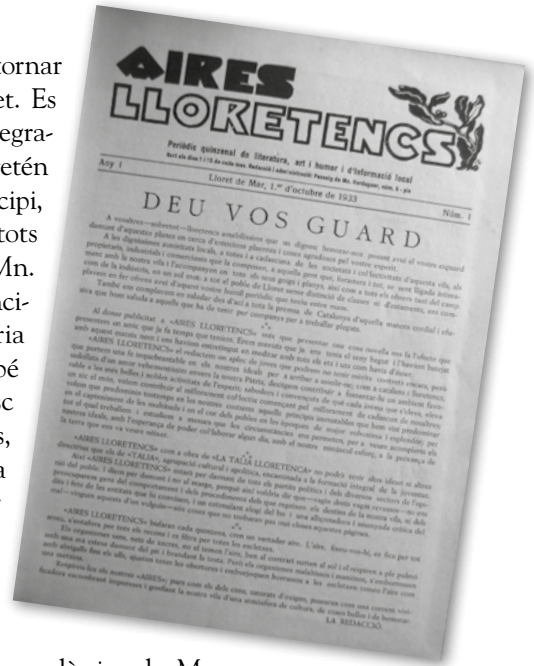
Cal saltar a l'1 d'octubre de 1933 per tornar a trobar una publicació escrita a Lloret. Es tracta del periòdic *Aires lloretencs*, íntegrament en català, de signe catòlic, que pretén ser apolític, que fou acceptat, en principi, per tothom perquè va saber arribar a tots els sectors amb respecte. Era dirigit per Mn. Pere Torrent i Crous i el redactor principal era un jove que posteriorment seria l'escriptor Esteve Fàbregas i Barri. També hi tenien un paper important Francesc Pal i Gonzàlez, Josep Domènech Bertis, Valentí Soliguer i Galí, Joan Baptista Bernat, Carles Arpí i Roca i Melcior Montero i Fullà. Com a col·laboradors ocasionals hi trobem Agustí Culilla Gil, Lluís Coll i Rodríguez, Antoni M. Aragó Cabañas, Jordi Bonet Pujol, Carme Rebollo Tibau, *Ivon l'Escop* (pseudònim de Mn.

Ricard Aragó), Emerencià Roig i Raventós, Carles Miller, Manuel Fonollar i Arumir, Lúcia Raurich, Tomàs M. Planas i Aguilera CMF, Maria Vall, etc.

Van publicar 67 números i es va extingir a causa de l'esclat de la Guerra civil el juliol de 1936. El número 68 estava ja tot compaginat i el redactor en cap, Esteve Fàbregas, posteriorment en fa compondre alguns exemplars mecanografiats amb les capçaleres habituals de les seccions i el mateix format, que podem trobar afegits a algunes de les col·leccions senceres que es conserven. *Aires lloretencs* es definia com a "periòdic quinzenal de literatura, art, humor i d'informació local". Tenia la redacció i administració al passeig de Jacint Verdaguer, núm. 5, i era imprès primer a Arts Gràfiques de Santa Coloma de Farners i a partir del núm. 16 a la Impremta Ràpida, de Salvi Lladó, del carrer de la Rutlla, 5, de Girona. El preu de subscripció era de 6 pessetes l'any (a la localitat) i 8 a fora i el número solt es venia a 0,35 pessetes. Una pàgina sencera d'anunci valia 16 pessetes i també se'n feien de mitja pàgina, un quart de pàgina i un vuitè. Els anuncis intercalats al text sofrien un augment del 25 %. Sortia els dies 1 i 15 de cada mes. El format de la publicació era de 23 x 32 cm.

Les seccions habituals del quinzenari eren:

- "Editorial", que expressava el pensament global de la revista.



⁷ L'Ajuntament de Lloret, per iniciativa del Servei d'Arxiu Municipal, va reeditar en facsímil els anys 1995 i 1996 tota la col·lecció d'*Aires Lloretencs* (col·lecció Es Frares, vol. 8, anys 1933-34, i vol. 9, anys 1935-36).



- “Tot passant”. Comentari breu de caire pedagògic, firmat per Joan de la Font, pseudònim de Mn. Pere Torrent.
- “Del llibre del passat”. Escrits d’història a càrrec d’Esteve Fàbregas o de Valentí Soliguer (que signava, en aquest cas, Reugilós).
- “Pàgina de la Nuri”, dedicada a la dona, a càrrec de noies de la Talia Llorentenca i, a vegades, del propi Mn. Torrent.
- “Bufades”. Comentari breu.
- “Esport”. Secció que escrivia Valentí Soliguer i, pel que fa al futbol, Joan Sala Creus, amb el pseudònim d’Alas.
- “Respirant”. Noticiari de la vida local.
- “De la nostra bústia”. Petita secció d’intercanvi epistolar.

Circumstancialment s’hi troba:

- Crítica de llibres.
- Pàgina de Talia, dedicada a comentar les activitats del grup, a càrrec de D. Vila de Munt (un altre pseudònim de Mn. Torrent).
- Fulla per a infants.
- Biografies de lloretencs il·lustres.
- Endevinalles.
- “La veu dels savis”. Recull de frases famoses.
- “Una mica de llatínòrum”. Signat per *Ignotus*, explica el significat d’expressions llatines usuals.
- Aforismes.
- Música. Comentaris signats per *Vérax*.
- Revista de premsa. Relació de publicacions rebudes.
- De societat. Crònica social.
- “Fulls del calendari”. Hi publicaven poesies de diferents autors.
- “Déu els ho pagui”. Secció que recollia diners per a obres benèfiques.
- Dibuixos. Acudits de Josep M. del Rio o d’autors coneguts com Llaverias, Cornet, Mallol,
- Reportatges. En alguna ocasió, com les “Estampes del Marroc” de Francesc Mas Ruhí.
- Publicitat.⁸

Etapa franquista

Lloret Deportivo (1953-1955)

Després de la Guerra civil, amb totes les dificultats i privacions que hi va haver, no va aparèixer cap publicació regular fins l’any 1953. En aquella època s’havia recuperat la pràctica del futbol a Lloret i la població va estrenar un nou camp a la

8 Per a una informació detallada, veg. J. Domènech, “Aires Lloretencs: una publicació d’inspiració catòlica dins d’una època d’ambient esquerrà”, *La II República, 60 anys després*. Girona: Quaderns del Cercle d’Estudis Històrics i Socials, 7, 1991, p. 207-221.

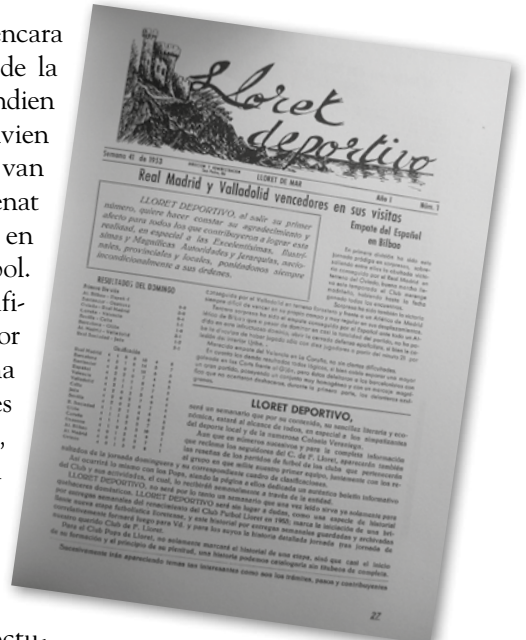


carretera de Blanes (el mateix que tenim encara ara). D'altra banda, una colla de joves de la colònia estiuenca, alguns dels quals descendien de famílies que havien anat a Cuba i havien vist o practicat allà l'esport del beisbol, van crear un club d'aquesta especialitat anomenat "Els Pops" de Lloret que va actuar també en el mateix terreny on es practicava el futbol. Aquesta renaixença esportiva va crear suficient eufòria perquè l'industrial impressor Manuel Tallada i Jané decidís treure una publicació que fos el portaveu d'aquestes activitats. L'anomenà *Lloret Deportivo*, l'imprimia, en castellà com s'estilava en aquella època, a la seva Impremta Santa Cristina, la redacció era allà mateix, al carrer de Sant Pere 86, i el format del periòdic era de 23 x 32 cm.

En el primer número, aparegut l'1 d'octubre de 1953, a tall d'editorial, a la portada hi havia una mena de declaració d'intencions a aquest respecte:

Lloret Deportivo será un semanario que por su contenido, su sencillez literaria y económica, estará al alcance de todos, en especial de los simpatizantes del deporte local y de la numerosa colonia veraniega. Aunque en números sucesivos y para la completa información que reclaman los seguidores del C. de F. Lloret, aparecerán también las reseñas de los partidos de fútbol de los clubs que pertenecerán al grupo en que milite nuestro primer equipo, juntamente con los resultados de la jornada dominguera y su correspondiente cuadro de clasificaciones. Así ocurrirá lo mismo con los Pops, siendo la página a ellos dedicada un auténtico boletín informativo del Club y sus actividades, el cual recibirán semanalmente a través de la entidad. *Lloret Deportivo* no será, por lo tanto, un semanario que una vez leído sirva ya solamente para quehaceres domésticos. *Lloret Deportivo* será, sin lugar a dudas, como una especie de historial por entregas semanales, del renacimiento del Club de Fútbol Lloret en 1953; marca la iniciación de una brillante nueva etapa futbolística lloretense, y este historial por entregas semanales guardadas y archivadas correlativamente formarán luego para Vd. y para los suyos la historia detallada, jornada tras jornada, de nuestro querido C. de F. Lloret. Para el Club Pops de Lloret no solamente marcará el historial de una etapa, sino que casi el inicio de su formación y el principio de su plenitud, una historia que podemos catalogar sin titubeos de completa.

El setmanari incloïa també alguna entrevista a dirigents i jugadors dels clubs. També duia notícies de Lloret no estrictament esportives –per exemple, el resultat d'un concurs de ball al Círculo Lloretense (núm. 11), sardanes (núm. 40), la primera missa de Mn. Manuel Boadas i el programa d'actes de la festa major de 1954 (núm. 41), etc. Habitualment tot anava signat amb inicials o pseudònims,



com “Pitus”, “Pelotero”, “W”, “Chafardero”, “Boca-Moll”, “Boca-Sec”, etc. Algunes vegades signen les cròniques noms aparentment estrangers o inventats com Roy Campanella, Pegi Milson. Excepcionalment trobem alguna col·laboració d’Esteve Fàbregas, per exemple parlant d’una conferència donada pel poeta Lope Mateo en el Círculo Lloretense (núm. 47). També hi havia petits anuncis que ajudaven a la subsistència de la publicació. O hi trobem alguna escadussera carta al director, per exemple una de Roque Romero (núm. 69) o una altra d’Ignasi Bruguera (núm. 86). De vegades s’hi reproduïen bans de l’Ajuntament o notes oficials.

De cop i volta, però, *Lloret Deportivo* s’acomiada amb el núm. 90, del 6 d’agost de 1955, que dedica particular atenció a la celebració del centenari de l’òpera Marina que s’esqueia aquell any. L’editorial destaca “Jornadas de exaltación lauretana” i com a subtítol “El centenario de ‘Marina’ pone a Lloret en un primer plano de actualidad”. Just al costat d’aquestes notícies esplèndides trobem una nota que confessa la desaparició del periòdic, que, en efecte, tot i referir-se a una aturada temporal, no va tornar a sortir més:

Lloret Deportivo suspende momentáneamente su aparición sin que ello suponga un despido total para la gran masa de lectores que nos dispensan el favor de su buena acogida. Este pequeño apartado no es a modo de despedida total, sino más bien un paréntesis en nuestra desinteresada labor semanal; en busca, sólo, de mejor ocasión y mayor amplitud tanto deportiva como en todo lo que se relacione con la intensa vida cultural, turística y social lloretense.

Tramuntana (1963-1966)

La següent revista publicada a Lloret, aquesta amb caràcter mensual, fou *Tramuntana*, dirigida pel periodista figuerenc Narcís Pijoan Gómez. Sortí el juny de 1963 i publicà el darrer exemplar (núm. 39) l’agost de 1966. Tenia el DL 170-1963. Valia 10 pessetes l’exemplar. El format era de 27’5 x 21’5 cm. S’imprimia a Gràfiques Taberner, de Figueres. La redacció i administració era al carrer de Sant Romà, núm. 2 (apartat de correus 5). Començà amb 16 pàgines i després va augmentar la quantitat fins a 20 i a 24, que fou la quantitat habitual, excepte els números extraordinaris (el 7, de Nadal –40 pàgines– i el 15, de la Festa Major d’estiu –36 pàgines–).

La publicació va néixer segons la idea del mestre de les escoles Josep M. Oliveras Batlle, i del fotògraf lloretenc Josep Trull



Pons. Ambdós havien estudiat junts magisteri, tot i que el segon no va exercir. Tenien, però, bona relació i compartien inquietuds per la cultura i el resultat fou la idea de treure aquesta publicació. En aquell temps exigien un director titulat, i Oliveras aconseguí que acceptés fer de director i compaginador Narcís Pijoan Gómez, periodista i advocat figuerenc. Aquest conjunt de circumstàncies –fins i tot el mateix nom escollit, que és un vent que a Lloret no bufa gaire– va motivar que no arrelés tant com volien entre la població. Pijoan ho aprofitava per quedar bé amb el seu entorn o per obtenir aportacions literàries, segons com es miri, i abunden entre els col·laboradors els figuerencs (Luis Yrache, professor de l'institut de la capital de l'Alt Empordà, Joan Guillamet Tuèbols...). Normalment els escrits eren en castellà. En el núm. 36 (maig de 1966) es fa constar d'una manera molt explícita que la revista “era publicada en Figueras” i l'impressor era Francisco Casas Sans, del carrer de Sant Vicenç, 15.

Detallem els col·laboradors més habituals. Pedro Morón López, un taxista amb vocació periodística, natural de Ceuta i format a Granada, casat a Lloret, feia una secció titulada “Espejo retrovisor”, on parlava de temes generals; el noticiari (en alguns números presentat sota el títol “Noticias, las de Lloret”) o els “Crucigramas”. Joaquín Escudero Cuevas –que, més tard, va treballar a *La Vanguardia*– tractava els temes de política. Josep M. Oliveras i Josep Trull feien entrevistes, enquestes i petits reportatges sobre turisme, cultura i ensenyament. Esteve Fàbregas va crear una secció especial titulada “Lloret Match” en què oferia amb un to humorístic la seva visió de la progressiva transformació de Lloret. Joaquim Ciuró Gabarró escrivia sobre turisme i hostaleria, estiuejants pretèrits, història de l'automobilisme, biografies de personatges il·lustres (“Siluetas”), toros, etc. Els esports, i en especial el futbol, eren comentats per Joan Surís Vilaró i, més tard, també per Pedro Morón quan Surís passà a ser dirigent del CF Lloret.

Hi havia, a vegades, un “Mirador Parroquial” amb informació sobre l'Església local i el món catòlic. L'humor gràfic estava representat pels dibuixos càustics de Jordi Soler, que signava “Helios”. Albert Batlle Marlès escrivia sobre sardanes i turisme. Hi havia cartes al director publicades sota el títol “Tramuntanadas de los lectores”. Eugeni Molero Pujós, fill de Vilanova i la Geltrú però unit sentimentalment a Lloret, on passava caps de setmana estiueus, per vincles familiars, tenia una secció titulada “Temas del alma”, generalment espirituals o culturals, tot i que algun comentari seu, més aviat àcid, va motivar situacions tenses dins dels responsables de la revista, que van acabar tancant-la. Joan Domènech Moner hi escrivia sobre temes de cultura popular o d'història. Hi havia una secció titulada “Celuloide rancio” en la qual es publicaven fragments d'escrits de molts anys enrere. A la secció “Lauretograma” (esporàdica) es publicaven estadístiques. El germà Andreu M. Soler Seguí, monjo de Montserrat, escrivia sobre la relació de Lloret amb el monestir, i sobre temes de formació de joventut, de religió, d'obrerisme i semblants. Un anònim “Spectator” feia les crítiques de les funcions teatrals a les sales de Lloret. Christian Zadig (pseudònim d'Antoni Fàbregas Fradera) aportava les seves elucubracions mig filosòfiques, mig iròniques.



Per il·lustrar alguns articles, Narcís Pijoan, que s'encarregava sempre del davantal de la revista, titulat "Carta del director", aprofitava dibuixos que li cedien Felip Vilà i, més escadusserament, Bartomeu Massot. A més de Josep Trull, també facilitava fotografies Francesc Mas. Miquel Pérez Capella, uns anys després president de l'Audiència de Girona i llavors vinculat als jutjats empordanesos, s'encarregava de la crítica literària i dels comentaris de llibres. Anna Rosa i Griselda Fàbregas Rebollo s'encarregaven de la secció "Tramuntana femenina". A partir del número 12 s'hi incorporà el corresponsal Heribert (Anzano) que informava sobre Vidreres. Es publicaven pàgines poètiques d'autors diversos: Montserrat Vayreda, Sebastià Sánchez-Juan, Carmen Nonell, Joan Mercader, etc.

En els números 16, 28, 38, i 39 va col·laborar l'escriptor lloretenc resident a Barcelona Felicià Serra Mont, amb els articles "Ha mort un tritó", "Tenim el pedestal, posem-hi l'estàtua", "Lloret 1966" (poesia) i "Carta oberta a Esteve Fàbregas Barri", aquest darrer una mica polèmic.

A partir del núm. 16 començà a escriure-hi habitualment, fent el retrat d'un racó de Lloret (el mar, les platges, etc.) Jordi Elias i Campins. Eugenio Lanfranco hi feia narracions humorístiques en vers, "lauretogramas" i acròstics. Mn. Manuel Boadas Nualart, lloretenc i llavors regent de Sant Genís de Palafoles, escrivia sobre les ermites de Lloret. De tant en tant també hi publicava alguna cosa el mestre lloretenc resident a Blanes Manuel Frigola, amb temes d'història.

L'acabament de *Tramuntana* es va deure a la tensió entre alguns redactors i els responsables morals de la revista, que venia de temps. Aprofitant la teòrica llibertat d'expressió de cada col·laborador es va publicar algun article que va molestar destacats prohoms locals, hi va haver alguna controvèrsia dialèctica sonada i, per evitar coses pitjors, es va optar per donar la revista per liquidada.

Costa Expres (1973)

Entre abril i desembre de 1973 hi hagué un nou intent impulsat per l'industrial hotelier Joan Prado Roma. Es tracta de *Costa Expres*, publicació que pretenia cobrir l'àmbit territorial de la Selva marítima i que va dirigir primer el conegut periodista barceloní Andreu Avel·lí Artís *Sempronio*, segurament per compromís, per ser amic de Prado –els dos primers números– i després, a partir del tercer, Francisco Rubio Cordón. Rubio era un decorador madrileny que havia vingut a treballar a Lloret amb motiu de la construcció de l'Hotel Solterra i que disposava del carnet de periodista, exigint aleshores per dirigir una revista.



El format de *Costa Exprés* era de 24 x 33'5 cm. Cada exemplar tenia al voltant de les 30 pàgines i es venia a 20 pessetes. La redacció comptava amb Agustí Abril Bitlloch i Anselmo Ramos, que s'ocupaven de parlar de Blanes; Esteve Fàbregas i Barri, Joan Domènech Moner, Pedro Morón López, Roman –pseudònim del propi Prado– i “Xarrampí” –pseudònim que no sabem a qui corresponia– que tractaven els temes de Lloret; i Telm Zaragoza Raig i Salvi Gascons que informaven sobre Tossa. Eulogi Bordas feia de corresponsal des de Barcelona, el disseny era d'Antonio Almeda i la part fotogràfica de Robert i Morón. L'administració era a la Terminal d'Autobusos (apartat de correus 58) i la impressió es feia a ImpreRapid, una impremta que el mateix Joan Prado havia instal·lat al Camí de les Cabres, núm. 22. El dipòsit legal era el GE 144/1973. En el número 1 indicava la intenció de l'editor:

Costa Exprés, al ver por vez primera la luz pública, se vuelca con todo entusiasmo hacia la unificación del Sur de la Costa Brava, pretendiendo llevar a nuestras queridas poblaciones de Tossa, Lloret y Blanes, el periódico mensaje de sus inquietudes tan generalizadas como múltiples son los problemas, ilusiones, realidades y, cómo no, los intereses de nuestras tres queridas localidades.

Pel que fa a les seccions, bàsicament de Lloret, Esteve Fàbregas hi escrivia unes “Figuras de abanico” en què caricaturitzava personatges i situacions locals; Joan Prado mateix tractava temes d'hostaleria; hi havia un noticiari sobretot de caràcter cultural; Joan Domènech, a més de redactar notícies (sobre teatre, sardanes, conferències, cine, art, etc.), hi feia una columna una mica més literària dedicada a temes especials, sentits; Pedro Morón s'ocupava d'esports; “Xarrampí” s'ocupava de gastronomia; i els corresponsals de Blanes i Tossa seguien una pauta semblant pel que fa a les seves localitats.

A partir del núm. 2 van començar a aparèixer les “Cartas al director”. També hi havia una secció de divulgació jurídica, escrita generalment per l'advocat Francisco Pla Navarro. Es publicaven els acords municipals dels Plens dels respectius Ajuntaments. Sempre hi havia algun reportatge destacat, que sovint muntava el mateix Prado piratejant textos de revistes estrangeres (en el núm. 2, per exemple, hi publicava un reportatge sobre “La vuelta al mundo a vela”). Hi havia un espai dedicat a humor (amb dibuixos irònics de Paco Rubio o de Pedro Morón), a anècdotes i a lleure, amb mots encreuats.

En el núm. 3 s'incorpora a la redacció lloretenca un notable publicista especialitzat en temes de turisme: Arseni Gibert Bosch. També hi apareix la firma José V. Gay, redactor en cap del diari *Los Sitios*, que s'encarregarà d'alguns reportatges més destacats al llarg de la trajectòria de la publicació, a vegades signats amb el pseudònim Cayus. Lògicament també hi havia anuncis, el més gran de tots, el de la contraportada, a tota pàgina, dels magatzems Juanola.

Temes destacats de les pàgines de *Costa Exprés* van ser un article sobre “Rodolfo Tur, pintor nuestro”; “La III Noche del deporte de Lloret”, que promovia el mateix Pedro Morón; el I Concurs de Pintura Local organitzat pel Centre d'Iniciatives Culturals; diverses enquestes sobre actituds dels turistes i dels mateixos habitants de la costa; la “Escolaridad en Lloret”; una “Encuesta sobre el turismo de invierno”, etc.



El núm. 5-6 (doble) estava en bona part dedicat al municipi (“Un Ayuntamiento y un pueblo en cifras”, “El plan de accesos a la Costa Brava”, “S’Agaró, 50 años después”...) Joan Domènech hi entrevistava també l’alcalde de Lloret, el secretari i 9 regidors. Joan Prado s’hi queixava que un veí li havia posat una denúncia contra la copisteria on es feia la revista i havia d’interrompre la publicació. De fet, la publicació acabaria sortint editada per Gràfiques Curbet, del carrer Migdia, de Girona.

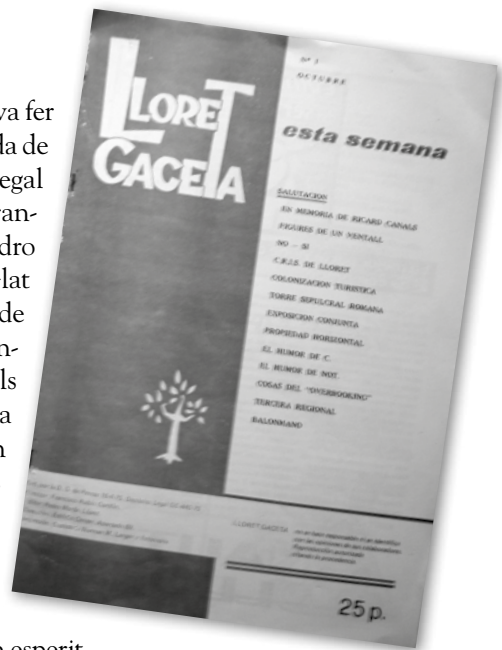
En el número 9 la revista dedica bona part del seu espai a parlar de les eleccions municipals pel terç familiar que s’acostaven. Donà la casualitat que en aquestes van participar, sense saber-ho l’un de l’altre, Joan Prado Roma i Joan Domènech Moner. Els altres dos candidats eren Jordi Martínez Planas i Pedro Mas Nicolás. Els regidors elegits pels lloretencs van ser Joan Domènech i Jordi Martínez. Joan Prado, molest per no haver sortit, va dissimular-ho com va poder però va acabar plegant la revista, tot i que en l’exemplar corresponent als núm. 10 i 11 (conjunts) anuncia una “nueva etapa de la revista”. Però el que es va produir va ser la desaparició amb aquest exemplar del mes de desembre de 1973.

Transició i període democràtic

Lloret Gaceta (1975-2001)

Dos anys després (l’octubre de 1975) va fer aparició la publicació de més llarga durada de tots els temps, *Lloret Gaceta*, (dipòsit legal GE 440/75) dirigida pel ja esmentat Francisco Rubio i impulsada sobretot per Pedro Morón, com hem dit un taxista instal·lat a Lloret que exercia de corresponsal de premsa de diversos diaris i que es convertí en editor de la revista i en un dels col·laboradors més constants. A l’hora de batejar la publicació es van tenir en compte diverses possibilitats, però es va imposar la que tenia més aire de butlletí oficial, segurament pel tarannà de funcionari adquirit pel seu director en la seva etapa madrilenya. La revista –diguem-ho de passada– no va exhibir un esperit lloretenc gaire accentuat.

Era mensual i es venia a 25 pessetes. Va acabar l’any 2001 després de 26 anys de publicació (733 números). Primer va sortir en forma modesta, a base de folis de multicopista cosits, fets a la Copisteria de Norman M. Langer, a Lloret mateix. En el primer número deia:



Con su saludo cordial y abierto, *Lloret Gaceta* abre sus páginas al igual que radiantes iris de unos ojos que despiertan a la opinión siempre importante de un público deseoso de ser informado, y no valen trabas, que el lema deberá ser, por encima de todos los conceptos, la humildad en el trato, el verismo de la información, la ética profesional, la elegancia en la crítica. *Lloret Gaceta* sabe de su responsabilidad futura, de adversidades y sacrificios, y contra todas estas contingencias, el anhelo noble y desinteresado de quienes formarán a partir de ahora mismo, la gran familia de nuestro modesto órgano de información, el pueblo de Lloret de Mar. Es, por tanto, el llenar ese vacío informativo del que hemos adolecido hasta hoy, la causa primordial de nuestro advenimiento al mundo de Lloret, con sus diferentes aspectos e inquietudes. Vaya por lo cual en su extensiva dimensión, nuestro más respetuoso y cordial saludo al pueblo lloretense todo, porque, al ofrecerle nuestro modesto servicio, esperamos, sin embargo, una pequeña dosis de estímulo y comprensión.

La presentació millorà ostensiblement a partir dels números 13-14. Passà a imprimir-se a la casa Successors de Tipografia Carreras, de Girona, i més tard es confeccionà al taller de l'impressor Albertí, del carrer de Mas Baell, de Lloret. Els darrers temps, sota la direcció de José Quesada Carpio i la coordinació d'Antonio Medina, s'imprimí a Gràfiques Catalunya de Blanes (carrer de Joan Carles I, 124). El format de la revista ha oscil·lat sempre al voltant dels 21 x 30 cm. Va estar domiciliada a l'edifici Center i després la direcció i administració estava al despatx F 7-9 de l'Estació Terminal d'Autobusos (apartat de correus 69). Entre els col·laboradors cal anotar M. Assumpció Comas, Joan Domènech Moner, Esteve Fàbregas Barri, Antoni Fàbregas Fradera, Lluís Feixes Bartrina, Maria José García Calavia, Amaranta Gibert Montero, Josep Maria Masses i Maria Pery, Maria Rosa Oliveras, Mn. Narcís Ponsatí, Conxita Romaní Draper, Germinal Ros Martí, Maria Carmen Schilling, Núria Solé Dutre, M. Teresa Torruella.

La publicació, que era bilingüe, portava informació general, amb les corresponents fotografies, cartes al director, espais de poesia, informació cultural i esportiva, pàgines d'història, col·laboracions literàries, escrits premiats en certàmens literaris locals o procedents de grups forans (com ara l'Àmbit Maria Corral, en els últims temps), horòscops, etc. A vegades hi van aparèixer escrits que van donar lloc a polèmiques més o menys continuades. Un dels escriptors que hi col·laborava mereix una nota especial. Ens referim a l'Antoni Fàbregas. Segons el tema tractat signava amb el nom o les inicials seves o utilitzava més d'un pseudònim: Zadig, El Alférez Campuzano, Costillares II i Sophas de Lloret (o Sophas, a seques).⁹

9 Jordi Soliguer Mas en la seva presentació del llibre d'Antoni Fàbregas *Recull d'articles* (Lloret de Mar: Club Marina Casinet núm. 26, 2014) ho explica d'aquesta manera: "L'Antonet manifestava habitualment els seus pensaments a través de diversos pseudònims, especialitzats cadascun en temes diferents. Així, Zadig, que ens parla de la filosofia de la vida, El Alférez Campuzano, que afronta temes relacionats amb la milícia, i Costillares II, que es dedica al món taurí, sempre escriuen en castellà. Per contra, Sophas de Lloret, crític dels afers inherents a la vida quotidiana, especialment municipal, escriu sempre en català."



Aires de Marina (1987)

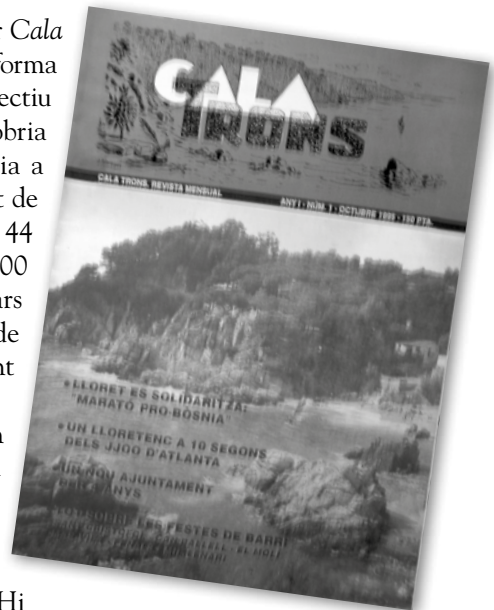
Hi hagué també un intent de l'advocat Enric Junoy i Pujol, que pel novembre de 1987 va treure *Aires de Marina*, del qual van sortir només el número 0 i l'1. Tenia un format de 21 x 29 cm i incloïa 28 pàgines. No hi consta cap preu. Preveia mantenir dues seccions "Conèixer Lloret", per presentar els diversos àmbits del terme municipal, i "Personatges de Lloret", per descobrir la gent destacada de la localitat, entre altres espais. La promoció i publicitat estava en mans de Joan Austrich (c. Carme, 2) i s'imprimí a la Impremta Vidreres (c. Nou, 8) de la població veïna. El dipòsit legal era GI 974/87.

Hi havia algun dibuix, anuncis, l'oferiment a ser una finestra oberta a les entitats culturals i esportives, reproduïa alguns textos sortits en altres llocs, algun tema jurídic propi de l'especialitat de l'editor, algun tema de sanitat, comentaris de llibres, un espai dedicat a la poesia (concretament a M. Mercè Marsal), incloïa uns "Contes de Jordi Bonet" i una pàgina de còmic dibuixada per Jou Ramírez.

Cala Trons (1995-2002)

La següent publicació a aparèixer va ser *Cala Trons*, iniciada l'octubre de 1995, editada en forma de revista (dipòsit legal Gi 1493/95) pel col·lectiu "La Trobada", que presidia Cristina Ros i cobria Lloret, Blanes, Tossa i Vidreres. S'imprimia a Gràfiques Pagès, d'Anglès. Tenia un format de 21 x 30 cm i cada exemplar constava d'unes 44 pàgines, en català i en color. Es venia a 200 pessetes cada número. Va treure 47 exemplars i després es va convertir en una mena de butlletí senzill que es distribuïa gratuïtament i que durà fins al març de 2002 (núm. 95).

Al costat de Cristina Ros hi col·laboraven J. Luís Cebrián (vicepresident del col·lectiu editor), Juan Antonio Pozuelos (secretari i alhora dissenyador gràfic), Olga Barnés (tresorera) i David Ramos, Anabel Massa, Manuel Boadas i Susana Pérez (vocals). Hi figuraven com a fotògrafs Karel Noppé i Cris López. També hi col·laboraven Carme Claramunt, Núria Chesa, Eduard Pagès, Ignasi Mir, Carles R. Nieto i, com a corresponents, Toni Martín (a Vidreres) i Quim Rotllan (a Blanes). Publicava informació general (amb particular atenció a temes d'un cert relleu com el Rally Catalunya Costa Brava o la VII Mitja Marató, per posar uns exemples), acudits, reportatges, entrevistes, alguna poesia, temes referits a esports (llaguts, hoquei...), cultura, societat, etc. La concepció de la revista era actual, moderna i incloïa anuncis de sales de festes, comerços, restaurants i establiments afins.



La Costa (2002-2011)

A continuació va sortir la publicació *La Costa* –el nom sencer era *La Costa Brava Sud*, però Brava i Sud estaven a la capçalera amb caràcters més petits– editada entre gener de 2002 i juliol de 2011 i dirigida pel periodista vigatà fincat a Lloret Ramon Vilaró, amb Josep Blanch Soler com a editor. Val a dir que tant *Cala Trons* com *La Costa* (dipòsit legal 1523/2001) van incorporar el color com a cosa normal. El format de *La Costa* era de 21 x 29'5 cm i tenia una mitjana de cinquanta pàgines. El consell editorial estava integrat per Josep Blanch, Joan Lozano i Ramon Vilaró. La coordinació de redacció la portaven Josep Blanch i M. Assumpció Comas –que, a més, era l'encarregada de la fotografia i, en bona part, del disseny, sobretot en els darrers temps– i els col·laboradors habituals eren Manuel Boadas, Oriol Colomer, M. A. Comas, Joan Domènech, Joan Draper, Santiago Ontañón, Francesc X. Rotllan, J. Jordi Soler, Jaume Soliguer Cabruja, Cristina Tarifa Dotras i Montserrat Xirgu. Santi Verdaguer-Vilaró tenia cura del grafisme, Assumpta Gargallo era l'assessora lingüística i Mamen Pizarro s'ocupava de la maquetació. S'imprimia a la Impremta Pagès, d'Anglès. No tenia, en principi, unes seccions fixes i el contingut es basava en una successió d'articles o reportatges que reflectien l'actualitat de la Costa Brava Sud, però especialment de Lloret de Mar.



Celobert (2005...)

Actualment, d'ençà de juliol de 2005 (en format A3) i, a partir del núm. 13 en format A4, cobreix la informació de Lloret la revista *Celobert*, gratuïta, que també fa una edició per a Blanes, promoguda pel blanenc Lluís Amat i amb seu central a Blanes. Defineix el seu contingut com a "Noticiari i Opinió". Ja ha superat de llarg els 80 números.

Hi figuren com a col·laboradors més habituals Alba Lupiáñez, Juli Valdunciel, Guifré Ripoll, Jaume Planas, Pol Ginesta, Joan Domènech, Fèlix Rabassa, Míriam Tormo, Fran Cabello, Maia Kanaan, Marta Alemany, Jordi Gaitan i Ramon Sargatal. La



fotografia és aportada per M. A. Comas i Carles Colomer. Hi ha il·lustracions de Joan Antoni Poch i Tharrats i l'assessorament lingüístic corre a càrrec d'Anna Camps i Puig. S'imprimeix a Indústries Gràfiques Montserrat, de Blanes (dipòsit legal GI-1033/2011). La mitjana de pàgines és de 32.

La Marina (2013...)

També s'ha incorporat a la palestra darrerament (2013) la publicació *La Marina*, sorgida de Ràdio Blanes, que es distribueix gratuïtament a Blanes i Lloret –té uns punts fixos de distribució– i tira 30.000 exemplars. El format és de 29 x 37 cm (té l'aspecte d'un diari habitual) i aplega unes 32 pàgines. Hi abunda la publicitat (se n'encarrega Fernando Atencia), que és el que manté la publicació. Entre els col·laboradors destaquen Joan Ferrer Bernat (cap de redacció) i Laura Rabasco. Porta una agenda de serveis útil per als usuaris. Inclou algunes fotografies antigues de les dues poblacions contrastades amb les d'ara, del mateix indret escollit. També inclou una pàgina d'entreteniments.

Sesmond (2003...)

Un cas especial és el butlletí del Servei d'Arxiu Municipal, titulat *Sesmond* (nom que fa referència a un antic topònim lloretenc, alhora possiblement derivat d'un nom de persona, que apareix el 14 d'octubre de 1.001 en el document de segregació de l'alou de Lloret del de Maçanet de la Selva del qual, fins llavors, formava part). El número 1 de *Sesmond* va aparèixer el més de novembre de 1998. En general, sobretot a partir del número 3, de novembre de 2003, té caràcter anual. Al llarg dels 13 números publicats fins ara han vist la llum nombrosos articles d'investigació històrica i de divulgació, d'indubtable interès, a part d'una constant informació del contingut de l'arxiu, dels ingressos, de la documentació lloretenca que es troba en altres arxius, dels treballs realitzats amb documentació del fons, etc. També s'hi reproduïxen antigues fotografies que permeten situar encara millor el nostre passat pròxim.

El redactor principal és l'arxiver Joaquim Daban i entre els col·laboradors trobem Jordi Padilla Delgado, Joan Domènech Moner, Agustí M. Vilà Galí, Laura Bertran Fontseré, Narcís Figueras Capdevila, Mn. Gabriel Roura Güibas, Salvador Claret Sargatal, Carles Macià Aldrich, Josep Matas i Balaguer, Sílvia Mancebo Garcia, Santiago de Llobet Masachs, Joan Boadas Raset, Monserrat Sala Vila, Fèlix Rabassa Martí, Pep Vila Medinyà, Mercè Torrellas Buixeda, Joan Antoni Jiménez, Montserrat Xirgu Encesa, Ramon Planes i Albets, Joan Villar Torrent, Pere Gifre Ribas, Jordi Soliguer Mas, Santi Soler Simon, Joaquim Carreras Barnés, Marina Garcia Carbonell i M. Assumpció Comas Moré.

Altres publicacions

També cal fer referència, de passada, a altres publicacions, més o menys periòdiques o efímeres, sorgides del si d'entitats culturals (Agrupació sardanista, Cine



Club, Obreria de Santa Cristina...), o de corporacions de caràcter turístic (Cooperativa, Gremi d'Hotelers, Comissió Local d'Informació i Turisme) o del mateix ajuntament (programes de la festa major, butlletins d'informació ciutadana) o de les escoles i instituts de la localitat, sense oblidar els opuscles apareguts amb motiu de determinades efemèrides (centenari de "Marina", Mil·lenari de Lloret, commemoració de "La Bella Dolores", festes de la vellesa, etc.). També s'han de tenir en compte els butlletins periòdics, sovint anuals, de determinats clubs esportius. Vegem-ne alguns casos.

Els Amics de la Sardana, per exemple, van començar a publicar un opuscle en el primer aplec (de 1968), de format 16'5 x 23'5 cm, on aplegaven publicitat per aconseguir suport econòmic per a l'activitat i on alhora incloïen textos de caràcter històric i literari. L'opuscle es va editar més de vint anys seguits.

El Cine Club, que havia nascut el 1973 al Casal de l'Obrera, va editar una revista mensual titulada *De Cine* de 20'5 x 29'5 cm. de format i unes trenta pàgines de mitjana a cada número –en van sortir sis o set– al preu de 150 pessetes. La coordinació i les seccions de cinema, televisió i vídeo eren portades per Carles Colomer, Xavier Albertí (l'actual director del Teatre Nacional de Barcelona) i Mariona Orpí. La música estava a càrrec de David S. Mordoh. Hi dibuixava un còmic Jou Ramírez, sota el pseudònim de Bidet. Pili Lloveras s'ocupava de l'agenda, els socis i les subscripcions (aquestes junt amb Margarida Trull). Carles Torralba tenia cura dels passatemps. S'imprimia a Cevagraf i s'ocupaven de la distribució Anna Coloma, Cesca Mas, Margarida Trull i Pili Lloveras.

El contingut es basava en descripció i crítica de pel·lícules, una cartellera on col·laboraven X. A. i C. C. (se suposa que Xavier Albertí i Carles Colomer), una secció titulada "Dones de cine", una d'opinió, Cine Magazine (amb notícies de films, rodatges, projectes, llibres...), acudits, dibuixos, algun racó poètic, trencaclosques i sopa de lletres, secció de televisió i les seves pel·lícules, entrevistes tretes d'altres publicacions, fitxes de pel·lícules, activitats culturals de Lloret i d'altres cine-clubs, etc. El número 6 és d'abril de 1988.¹⁰

L'Obreria de Santa Cristina, per la seva banda, és segurament l'entitat amb una producció més llarga d'opuscles. S'inicien al voltant de 1970, quan es constata que l'Ajuntament, que abans era el que editava els programes de la Festa Major d'estiu, tenia escàs interès a treure cap publicació. L'Obreria va fer una feina subsidiària. Més tard va definir ja el seu opuscle com a butlletí de l'entitat, primer en format de 15 x 21 i, a partir de l'any 1998, en format 21 x 29'5 i una mitjana d'una vintena de pàgines en els darrers. En aquests hi ha també una gran riquesa d'imatge fotogràfica sobre les diverses activitats desplegades per l'Obreria al llarg de l'any. També inclou la narració cronològica d'aquestes. D'altra banda, hi ha aportacions molt interessants de caire històric i transcripcions de documents inèdits.

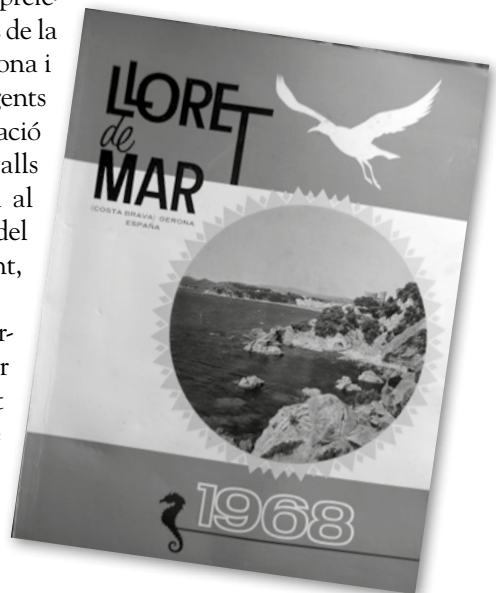
10 En el número 5 de març de 1988 de *De Cine* trobem una referència a altres revistes fracassades recentment i parla d'una anomenada *Alè*, de la qual no n'hem vist mai cap número ni en sabíem res.



Pel que fa a les publicacions de caire turístic, cal tenir en compte els dos models de revista que va treure al seu moment la Cooperativa d'Hostaleria i Similars, creada l'any 1960. Sembla que primer va editar un butlletí més o menys intern (1961). Després, amb l'experiència d'aquest, l'octubre de 1962 va aparèixer el número 1 de *Noticias y Actividades* en format de 17 x 24'2 cm i unes 70 pàgines, com a "difusor de las actividades de la Cooperativa, codo a codo con el Sindicato local de Hosteleria y similares". Molts dels escrits són atribuïbles al secretari Joaquim Ciuró. Precisament a ell es deu un article publicat en aquest exemplar sobre la premsa a Lloret al llarg dels anys. Els temes tractats eren referits a la problemàtica del ram, actes de les sessions del Sindicat d'Hostaleria, vida cooperativista, estadístiques, reunions de contacte, viatges dels dirigents, i un "Retablo", on es feia l'apologia de destacades personalitats vinculades a la Cooperativa. El número 2 va sortir el 1963 amb característiques semblants.

També van editar la revista *Tourist Lloret Turismo* apareguda l'abril de 1962 (núm. 1), dirigida pel periodista barceloní Antonio Álvarez Solís. Tenia 50 pàgines i el mateix format del *Noticias y Actividades*. Hi havia una presentació del poeta Lope Mateo, estiuejant de Lloret, i reportatges de la I Reunió Internacional d'Agents de Viatges i Hotelers i alguns articles de gent solvent del món del turisme ("Política de empresa hotelera", de Jorge Vila Fradera, per exemple, o "Consciència local del turismo en Lloret de Mar", d'Octavi Saltor, i altres). També es feia ressò de l'aparició de Lloret a la premsa estrangera, de la correspondència rebuda, del projecte del nou aeroport de Girona, etc. El número 2 de *Tourist Lloret Turismo* (maig de 1963) incidia en el problema de les carreteres de la Costa Brava i en les motivacions del turisme i publicava "7 postales de Gerona" referides a Palamós, Ripoll, Port de la Selva, Blanes, Sant Feliu de Guíxols, Tossa de Mar i Platja d'Aro. El número 3 (desembre de 1963) dedicava preferentment les seves pàgines a les conclusions de la I Assemblea Provincial de Turisme de Girona i a la II Reunió Internacional d'Hotelers i Agents de Viatges. També comentava la bona relació dels lloretencs amb els hotelers de les valls d'Andorra. La Cooperativa va fer fallida al cap d'un temps per maniobres financeres del seu president Joan Carcereny i, òbviament, es van acabar les publicacions.

El 1968 la Comisión Local de Información y Turismo y Educación Popular va intentar fer sortir una publicació molt digna, gratuïta, de promoció turística, i de caràcter anual. Era en color i duia el títol simple de *Lloret de Mar*. Consta de 56 pàgines, de format 20'5 x 27'5 cm, ben



editades, amb articles en castellà i les corresponents versions en alemany, francès i anglès, però no va tenir continuïtat.

Després, hi va haver algun opuscle tret per l'entitat Proturist, però, sobretot, la tardor de 1989 el Gremi d'Hostaleria i el Patronat de Turisme local, sota el projecte del Centre d'Imatge i Comunicació de Girona, va editar una revista a tot color, amb format de 21'5 x 30 cm i amb el títol de *Viure i veure Lloret de Mar*, imprès a Alzamora Artegràfica SA. Portava el número 1, per tant volia indicar les ganes de tenir continuïtat, però aquesta no ha estat gaire regular i, en tot cas, els nous números apareguts s'han basat en els continguts del primer, reeditats, amb algunes actualitzacions i, òbviament, publicitat diferent cada vegada.

També va aparèixer com a revista gratuïta l'any 2008 *Ben fresc* dins l'òrbita del productor cinematogràfic Isidor Llorca, dirigida per Gemma Turmo, amb un format de 21 x 29'5 cm i unes 40 pàgines per número. Portava informació general de Lloret i voltant ("Fes-me'n cinc cèntims"), algun reportatge especial, de tant en tant (per exemple, el de la Festa Major), i altres seccions gastronòmiques (redactades per Rosa Gené o Joan Pau Romaní), d'higiene (per Núria Pérez i M. Teresa Àlvarez), horòscop i altres espais complementaris. Hi havia molta publicitat.

D'aquest estil també hem de recollir la presència de *l'Actual*, referit a Blanes, Lloret i Palafròlles i iniciat l'any 1995, en forma de llibret, d'unies 32 pàgines, de 20 x 26'5 cm de format, amb editorial i seccions dedicades a noticiari dels tres pobles, bibliotícies, pàgines d'història, recomanacions d'higiene alimentària, economia domèstica, consells, cartes dels lectors, el temps, algunes col·laboracions d'autors diversos, agenda cultural, cuina, actualitat jurídica, publicitat, etc. Igualment *Cafè amb Llet*, sobre la Costa Brava Sud i el Maresme, de 2008, amb format de diari, de 29 x 37 cm, amb unes 32 pàgines per número, i molta publicitat.

Pel que fa a les escoles, s'han estabilitzat, després de diverses temptatives discretes, revistes a quasi tots els centres docents de Lloret. Algunes són alhora portaveus de les Associacions de Pares i Mares d'Alumnes. En aquets sentit, la degana és el butlletí escolar APA del Col·legi de la Immaculada Concepció, el primer número de la qual sortí el setembre de 1974. Tenia el format de 15'5 x 21 cm i 12 pàgines. Ara, quan ja supera els 40 números, encara s'edita en format foli (21 x 30 cm) i 20 pàgines de contingut i s'imprimeix a Gràfiques Tria, de Mataró (DL B 10.845/1987). Hi sol haver l'editorial que signa el president de l'APA, escrits de comissions i reportatges de la vida escolar, col·laboracions, temes pedagògics, informació sobre els esports practicats, excursions fetes, etc. Normalment, l'APA porta un suplement titulat *L'Esquitx* amb dibuixos i treballs dels alumnes de les diverses classes, i passatemps.

El desembre de 1984 l'Escola Esteve Carles va treure la revista escolar feta a multicopista i manipulada pels propis alumnes *L'Ocell de paper*, pel febrer de 1985 l'Escola Pompeu Fabra va iniciar *La Gavina* que, al cap d'un temps va canviar la capçalera per *Som nosaltres*. L'Escola Pere Torrent va editar *Baliga-Balaga*, poc després, l'Institut d'Ensenyament Mitjà *Estirabot*, etc. A poc a poc, aquestes revistes, de mida de foli, han passat a ser treballades en impremtes.

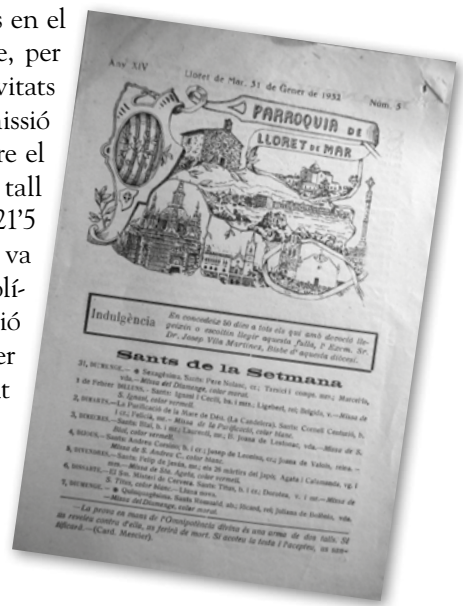


També hem de recordar les publicacions de caràcter promocional i turístic i guies que editava l'uruguaià Norman M. Langer en la seva copisteria els anys 1960/70, i un butlletí que venia pel camp de futbol i portava el nom del CF Lloret, amb notícies referides a l'equip i format de 15 x 21 cm aproximadament.

Els ajuntaments han generat també les seves publicacions, de vegades esporàdiques –cas de revisió del Pla General d'Urbanisme, per exemple–, però sovint regulars, tot i que molt espaciades. Per exemple, els programes de les Festes Majors, sovint iniciats per les comissions de festes dels casinos i envelats i continuats després sota responsabilitat municipal. Val a dir que cada consistori sol pecar d'ignorar les publicacions dels equips anteriors i torna a posar sempre el número 1 en el seu primer butlletí propi. Així, l'actual *Lloret Informació* que arrenca de l'època de l'alcalde Crespo (format 21 x 29'5 cm) –i n'hi van haver d'altres abans–, va tenir un número 0 el desembre de 2003 i s'ha anat editant fins al 95 (2012) a partir del qual s'ha fet l'edició digitalitzada, consultable a la pàgina web. Alguns programes de festes majors i de carnavals dels primers temps de l'època democràtica, suggerits o treballats pel Servei d'Arxiu Municipal, han estat veritables joies per guardar, per la dedicació monogràfica a temes diversos: les cases antigues, els alcaldes, la documentació, les cartes nàutiques, etc.

A vegades també han sorgit publicacions en el sí d'alguna comissió municipal. Per exemple, per tal de coordinar esforços i divulgar les activitats de les entitats culturals i de lleure, la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de 1982 va treure el mes de març una publicació a multicopista, a tall d'assaig, titulada *Endavant*, de format 16 x 21'5 cm. En va seguir algun número més però no va quallar. Anotem encara les publicacions polítiques nascudes dels partits o grups de pressió municipal, alguna de les quals d'un caràcter combatiu desmesurat i, doncs, generalment sense cap interès cultural.

I finalment, com a publicació de l'Església local, cal esmentar el *Full Parroquial*, el núm. 1 del qual va aparèixer l'any 1918, en temps del rector Francesc Magí i Camps i que, al



llarg dels temps, ha anat presentant diverses capçaleres. A partir del núm. 275 la publicació segueix ja un disseny fet des del bisbat fins que, en el núm. 376 i amb el nom de *Hoja Dominical* torna a un cert esperit lloretenc amb un dibuix de portada que recupera la façana de l'església parroquial, però amb el temps, el sentit pràctic i la necessitat d'estalvi porta a l'edició d'un Full Parroquial igual per a tot el bisbat –en tot cas la darrera pàgina es deixa per a la parròquia local– i, un cop ja tot el full ve dissenyat de fora, la parròquia hi inclou un full volant, imprès a multicopista, titulat *Afegitó local*, on trobem la informació purament de la parròquia.

